

Regeringskansliet

Jobbpremien – ett incitament för att
öka drivkrafterna till självförsörjning

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Författningsförslag.....	9
1.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	9
1.2 Förordning om statlig jobbprenie.....	10
1.3 Förordning om ändring i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet	13
2 Ekonomiskt bistånd och drivkrafter att lämna biståndet	17
2.1 Rätten till ekonomiskt bistånd i socialtjänstlagen	17
2.2 Statistik om ekonomiskt bistånd	18
2.3 Ekonomiska incitament som en drivkraft till arbete för personer som får försörjningsstöd.....	19
2.4 Förslag om jobbprenie i betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare.....	21
2.5 Effekter av jobbprenier i andra länder	22
2.6 Förslag om en delvis annan reglering av jobbprenien.....	25
3 Det införs en jobbprenie för att öka drivkraften att arbeta	27
3.1 En jobbprenie ska öka det ekonomiska utbytet för den som går från försörjningsstöd till arbete	27

3.2	Försäkringskassan prövar och beslutar om jobbpremien efter ansökan.....	34
3.3	Försäkringskassans behov av uppgifter för sin prövning i ärenden om jobbpremie	36
3.4	Den sökandes anmälningsskyldighet och återbetalningsskyldighet	41
3.5	Överklagande.....	42
3.6	Sekretess hos Försäkringskassan	43
3.7	Skattefrihet.....	44
3.8	Uppdrag till myndigheter	45
4	Integritetsskyddsanalys	47
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	53
6	Konsekvenser	55
6.1	Ekonomiska konsekvenser.....	55
6.2	Konsekvenser för sysselsättning och biståndsmottagande.....	60
6.3	Konsekvenser för jämställdheten	61
6.4	Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.....	61
6.5	Konsekvenser för brottsligheten	61
6.6	Konsekvenser för den personliga integriteten.....	62
6.7	Konsekvenser för barn	62
6.8	Övriga konsekvenser.....	63
7	Författningskommentar	65
7.1	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	65
7.2	Förslaget till förordning om statlig jobbpremie	65

7.3	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet	71
-----	--	----

Sammanfattning

Promemorian innehåller förslag om en ny tidsbegränsad statlig ersättning (jobbpremie) till den som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2001:453) och som därefter får inkomst av anställning och inte längre får försörjningsstöd. Syftet med jobbpremien är att öka de ekonomiska drivkrafterna till arbete och självförsörjning. I promemorian föreslås att premien regleras i en ny förordning om statlig jobbpremie.

Försäkringskassan ska, efter ansökan, pröva och betala ut jobbpremien. Premien beräknas på den sökandes bruttolön, dock som högst till 3 750 kronor per månad i maximalt 18 månader under en tvåårsperiod.

Förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet föreslås ändras för att göra det möjligt för Skatteverket att lämna ut uppgifter från beskattningsdatabasen till Försäkringskassan i den utsträckning det behövs för Försäkringskassans beräkning och kontroll av ersättning enligt förordningen om statlig jobbpremie.

Jobbpremien föreslås vara skattefri enligt inkomstskattelagen (1999:1229).

Ändringen i inkomstskattelagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att det i inkomstskattelagen (1999:1229) ska införas en ny paragraf, 11 kap. 36 a § och närmast före 11 kap. 36 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

Jobbpremie

36 a §

En statlig ersättning till den som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2025:000) och som därefter får inkomst av anställning samt inte får försörjningsstöd (jobbpremie) är skattefri.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

1.2 Förordning om statlig jobbpremie

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om statlig ersättning till den som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2025:000) och som därefter får inkomst av anställning samt inte får försörjningsstöd (jobbpremie).

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

2 § Försäkringskassan handlägger ärenden om jobbpremie enligt denna förordning.

Förutsättningar för rätt till jobbpremie

3 § Rätt till jobbpremie har den som

1. har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2001:453) för sex månader i följd från och med [månad/år] till och med [månad/år],

2. har utbetald inkomst av anställning för samma månad som ansökan om jobbpremie avser, och

3. inte får försörjningsstöd för samma månad som ansökan om jobbpremie avser.

Ansökan

4 § En ansökan om jobbpremie ska lämnas till Försäkringskassan för varje kalendermånad, senast tre kalendermånader efter den månad som ansökan om premien avser.

Den sökande ska i sin ansökan lämna uppgift om han eller hon

1. har fått försörjningsstöd under sådan tid som anges i 3 § 1, och

2. inte får försörjningsstöd för den månad som ansökan om jobbpremie avser.

Den sökande ska på begäran av Försäkringskassan lämna de ytterligare uppgifter och handlingar som myndigheten behöver för prövningen av ansökan.

Jobbpremiens storlek och omfattning

5 § Jobbpremien ska fastställas till 15 procent av den sökandes bruttolön i enlighet med vad arbetsgivaren redovisat till Skatteverket för den månad som ansökan om jobbpremie avser. Premien får dock som högst uppgå till 3 750 kronor per månad. Jobbpremier får lämnas till den sökande för högst 18 månader.

Beslut och utbetalning

6 § Försäkringskassan beslutar om och betalar ut jobbpremien till den sökande. Ett beslut om jobbpremie ska avse en kalendermånad.

Anmälningsskyldighet

7 § Den sökande, eller den som redan har fått en jobbpremie, ska snarast möjligt anmäla ändrade förhållanden som kan påverka rätten till eller storleken på premien.

Återbetalning och återkrav

8 § Den som har fått jobbpremie är skyldig att betala tillbaka premien om

1. han eller hon genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har orsakat att en jobbpremie har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp, eller

2. jobbpremien av något annat skäl har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp och den som har fått premien borde ha insett detta.

9 § Försäkringskassan ska besluta att kräva tillbaka den felaktigt utbetalda jobbpremien, om den som har fått premien är återbetalningsskyldig enligt 8 §. Om det finns särskilda skäl för det,

får Försäkringskassan besluta att helt eller delvis avstå från krav på återbetalning.

Överklagande

10 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol.

-
1. Denna förordning träder i kraft den [dag/månad/år].
 2. Förordningen upphör att gälla [två år efter dess ikraftträdande].
 3. Den upphävda förordningen gäller dock fortfarande för jobbpremier som avser tid före upphävandet.
 4. Den upphävda förordningen gäller även för ansökningar om jobbpremier som görs efter upphävandet och som avser tid före upphävandet.

1.3 Förrörning om ändring i förrörningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 7 § förrörningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

Till Försäkringskassan ska uppgifter lämnas ut från beskattningsdatabasen i den utsträckning det behövs för

1. beräkning eller kontroll av sjukpenninggrundande inkomst,
2. fördelning av ålderspensionsavgifter,
3. fastställande av underhållsstöd och betalningsskyldighet för sådant stöd enligt socialförsäkringsbalken,
4. beräkning och kontroll av bostadsbidrag enligt socialförsäkringsbalken,
5. beräkning av betalningsskyldighet enligt 8 § andra stycket lagen (2004:1237) om särskild sjukförsäkringsavgift, eller
6. beräkning och kontroll av bostadstillägg enligt socialförsäkringsbalken.

De uppgifter som ska lämnas till Försäkringskassan med stöd av första stycket är uppgifter

1. enligt 19 kap. 11, 13 och 14 §§ socialförsäkringsbalken, med undantag av 13 § tredje stycket,
2. om inkomst som anges i 97 kap. 2, 4, 5, 11 och 13 §§ socialförsäkringsbalken, med undantag av 5 § tredje stycket och 13 § första stycket 1–3,
3. om fastighet, ägarandel, fastighetsbeteckning, adress och bostadsyta,
4. om avgiftsunderlag enligt 2 kap. 24 § socialavgiftslagen (2000:980) och om därpå belöpande arbetsgivaravgifter enligt 2 kap. socialavgiftslagen, skatt enligt 1 § lagen (1990:659) om löneavgift och avgift enligt 1 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift som beräknats för arbetsgivare under ett kalenderår,

¹Senaste lydelse av förrörningens rubrik 2003:1023.

²Senaste lydelse 2024:409.

5. om avdrag för avsättning till periodiseringsfond och expensionsfond enligt 30 och 34 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) samt om återföring av sådana avdrag,

6. om schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen,

7. om samtliga intäkts- och kostnadsposter i inkomstlagen tjänst och kapital, och

8. om överskott eller underskott i inkomstslaget näringsverksamhet.

Försäkringskassan har vid direktåtkomst till beskattningsdatabasen enligt 2 kap. 8 c § lagen (2011:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet rätt att ta del av

1. uppgifter per betalningsmottagare i en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),

2. identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren, och

3. uppgift om den redovisningsperiod som deklarationen avser.

På begäran av Försäkringskassan ska uppgifter enligt tredje stycket lämnas ut från beskattningsdatabasen i den utsträckning det behövs för beräkning och kontroll av

1. ersättning enligt förordningen (2022:807) om statlig ersättning för arbete i etableringsjobb,

2. aktivitetsersättning, arbetsskadelivränta, arbetsskadesjukpenning, assistansersättning, föräldrapenning, graviditetspenning, närståendepenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning, sjukpenning eller tillfällig föräldrapenning enligt socialförsäkringsbalken, *eller*

3. aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning enligt förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser,

2. aktivitetsersättning, arbetsskadelivränta, arbetsskadesjukpenning, assistansersättning, föräldrapenning, graviditetspenning, närståendepenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning, sjukpenning eller tillfällig föräldrapenning enligt socialförsäkringsbalken,

3 aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning enligt förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser, *eller*

*4. ersättning enligt
förordningen (2025:000) om
statlig jobbprenie.*

Denna förordning träder i kraft den [dag/månad/år].

2 Ekonomiskt bistånd och drivkrafter för att bli självförsörjande

2.1 Rätten till ekonomiskt bistånd i socialtjänstlagen

Det ekonomiska biståndet, som regleras i socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, är välfärdssystemens yttersta skyddsnät och ska föregås av en individuell behovsprövning.

Den enskilde har i första hand ett eget ansvar och måste utnyttja alla möjligheter för att försörja sig själv eller att tillgodose sina behov på annat sätt. Den som har ekonomiska tillgångar måste som huvudregel använda sig av dem innan försörjningsstöd kan komma i fråga. Den enskilde måste även söka de bidrag som finns tillgängliga såsom bostadsbidrag, studiebidrag och ersättning från arbetslöshetskassan. Vidare måste den som kan arbeta söka arbete.

Syftet med ekonomiskt bistånd är dels att avhjälpa det aktuella behovet av försörjning, dels att underlätta för den enskilde att på sikt kunna klara sig utan bistånd. Det ekonomiska biståndets syfte är att träda in vid korta perioder av försörjningshinder. Biståndet har dock alltmer kommit att bli en långvarig försörjning för många personer. Långa perioder med ekonomiskt bistånd bidrar till ökade risker för bl.a. ohälsa och utanförskap, vilket försvårar individens möjlighet att nå arbetsmarknaden, bli självförsörjande och delaktig i samhället. Barn som växer upp i familjer med långvarigt bistånd har en ökad risk att drabbas av ohälsa och social utsatthet, en risk som kvarstår även i vuxen ålder (Mörk E, Sjögren A och Svaleryd H, Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa IFAU Rapport 2015:13).

Det ekonomiska biståndet består av två delar: försörjningsstöd och bistånd till livsföringen i övrigt. Försörjningsstödet ska

tillgodose hushållens mer regelbundna utgifter varje månad och består av en del som täcks av riksnormen och en del som avser kostnadsposter som socialnämnden ska göra en individuell prövning av. Riksnormen gäller för hela riket och bestäms av regeringen. De poster som ingår i riksnormen är skäligen kostnader för livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon (4 kap. 3 § 1 SoL). De poster som socialnämnden ska göra en individuell prövning av är boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa (4 kap. 3 § 2 SoL).

Ekonomiskt bistånd för livsföringen i övrigt är avsedd att täcka kostnader som inte omfattas av försörjningsstödet men som den enskilde kan behöva för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det kan röra sig om kostnader för exempelvis hälso- och sjukvård, tandvård, glasögon och hemutrustning (4 kap. 1 § SoL).

Ansökan om ekonomiskt bistånd prövas som huvudregel av socialnämnden i den kommun där den enskilde bor eller vistas. Till skillnad från flera andra bidrag, som är personliga, är det som regel hushållet som är den ekonomiska enheten vid prövningen av ekonomiskt bistånd, dvs. de vuxna som har ett gemensamt ansvar för hushållets försörjning. Rätten till ekonomiskt bistånd bygger på en behovsbedömning för hushållet som helhet.

2.2 Statistik om ekonomiskt bistånd

Av statistik från Socialstyrelsen framgår att omkring 146 000 hushåll fick ekonomiskt bistånd någon gång under 2023. Drygt 10,4 miljarder kronor betalades ut i ekonomiskt bistånd. Antalet biståndsmottagare 2023 utgjordes av cirka 86 700 kvinnor och cirka 90 400 män. Antalet barn i biståndshushåll uppgick till knappt 85 200 stycken. Ungefär 73 procent av hushållen utgjordes av hushåll utan barn.

Över tid har andelen hushåll med ekonomiskt bistånd i befolkningen minskat, samtidigt som en större andel är långvariga biståndsmottagare. År 1990 tog 7,5 procent av hushållen i befolkningen emot ekonomiskt bistånd någon gång under året och motsvarande siffra 2023 var 3,0 procent. Under samma period har

det genomsnittliga antalet månader med ekonomiskt bistånd ökat från 4,3 månader till 7,4 månader.

Det vanligaste försörjningshindret 2023 för både kvinnor och män var arbetslöshet, vilket var den bakomliggande orsaken för ungefär hälften av alla vuxna biståndsmottagare. Det näst vanligaste hindret var sociala skäl, vilket innebär att en person inte omedelbart står till arbetsmarknadens förfogande på grund av att socialtjänsten bedömer att personen har nedsatt arbetsförmåga eller att dennes arbetsförmåga inte är klarlagd. Det omfattade nästan 19 procent av de vuxna biståndsmottagarna. Sjukskrivning med läkarintyg var det tredje vanligaste hindret, vilket omfattade nästan 15 procent av de vuxna biståndsmottagarna. Arbetslöshet och sociala skäl var något vanligare bland män, medan sjukskrivning med läkarintyg var vanligare bland kvinnor.

Kommunerna rapporterar sedan 2010 uppgifter om det ekonomiska biståndet till Socialstyrelsen. Bland annat rapporteras antalet biståndsmottagare, utbetalat ekonomiskt bistånd, försörjningshinder, arbetsmarknadsinsatser som ges och avslutsorsaker. Avslutsorsaken anger den huvudsakliga orsaken till att ett hushåll inte längre är i behov av ekonomiskt bistånd. Exempel på avslutsorsaker är arbete, studier, annan orsak och ej avhörd. Uppgifter om avslutsorsaker bedöms av Socialstyrelsen ha en del kvalitetsbrister. Svarsbortfallet är stort och en tredjedel av svaren avser svarsalternativen "Ej avhörd" samt "Annan orsak" vilket försvårar möjligheterna att dra slutsatser om varför personer inte längre har behov av ekonomiskt bistånd.

2.3 Ekonomiska incitament som en drivkraft till arbete för personer som får försörjningsstöd

Ekonomiska incitament kan öka drivkraften för personer som får försörjningsstöd att bli självförsörjande. Sådana drivkrafter diskuteras ofta i termer av förändringen i inkomst mellan att arbeta och att inte arbeta men påverkas också av nivån på inkomsten när personer inte arbetar alls eller inte arbetar heltid. Om personen upplever att den inkomst som han eller hon har utan arbete ger tillräckliga konsumtionsmöjligheter kan de ekonomiska

incitamenten att arbeta vara otillräckliga även om det ekonomiska utbytet är högt.

I 4 kap. 1 b § SoL har införts en särskild beräkningsregel (jobbstimulans) som innebär att 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd för den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd och gäller sedan under de två följande åren. Syftet med beräkningsregeln är att göra det ekonomiskt lönsamt för biståndsmottagare att komma i arbete, utöka sin arbetstid och ta tillfälliga arbeten även i de fall arbetsinkomsten inte är tillräckligt hög för att behovet av ekonomiskt bistånd ska upphöra (prop. 2012/13:94 s. 19).

Socialstyrelsen har genomfört en uppföljning av jobbstimulansen som bl.a. visar att få biståndsmottagare fick del av jobbstimulansen, att det fanns risk för inlåsnings effekter och att kommunerna ansåg att tillämpningen var komplicerad (Socialstyrelsen, 2016, Jobbstimulans inom ekonomiskt bistånd – En uppföljning).

I betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15) redovisas att det inte är möjligt att utvärdera jobbstimulansens arbetsutbuds- eller sysselsättnings effekter. I stället görs en beskrivning i syfte att illustrera möjliga konsekvenser. Beskrivningen visar att det är ovanligt att kombinera lönearbete och ekonomiskt bistånd. Jobbstimulansen verkar endast vara relevant under en kortare tid eftersom de personer som kombinerar lönearbete och ekonomiskt bistånd gör det under en kortare period. Det är oklart hur starka ekonomiska drivkrafter jobbstimulansen skapar och det är osannolikt att den har betydande effekter på den totala sysselsättningen i samhället. Jobbstimulansen kan dock vara betydelsefull för den begränsade grupp som tar del av den (SOU 2025:15, bilaga 10).

Det finns ett antal internationella studier där man har undersökt system som liknar den svenska jobbstimulansen. Studierna visar på att jobbstimulanser tycks ha haft positiva effekter för vissa delgrupper, men inga positiva genomsnittliga effekter. En finländsk jobbstimulans gav inga sysselsättningseffekter överlag, men vissa positiva effekter för kvinnor (Palviainen, H., 2022, Incentivizing last-resort social assistance clients: Evidence from a Finnish policy experiment, *International Tax and Public Finance* 30, s. 1–19). En nederländsk jobbstimulans hade positiva effekter för ensamstående kvinnor med utländsk bakgrund (Knoef, M. och J. C. van Ours,

2016, How to stimulate single mothers on welfare to find a job: Evidence from a policy experiment, *Journal of Population Economics* 29, s. 1025–1061). Jobbstimulanser i USA hade små eller inga effekter (Matsudaira, J. D. och R. Blank, 2014, The impact of earnings disregards on the behavior of low-income families, *Journal of Policy Analysis and Management* 33, s. 7–35).

Empirisk forskning ger stöd för att ökade ekonomiska drivkrafter normalt sett ökar arbetsutbudet, dvs. individens förmåga eller möjlighet till att arbeta räknat i timmar per dag eller vecka, och att effekterna ofta är större för kvinnor än för män (Försörjning med fördröjning, ESO-rapport 2021:7 s. 81). Det finns dock begränsat med empirisk forskning om arbetsmarknadseffekter av olika åtgärder riktade till biståndsmottagare. En förklaring är att det inte empiriskt eller teoretiskt går att fastställa vad som är bristande eller otillräckliga ekonomiska drivkrafter för biståndsmottagare och att det inte heller med tillgänglig nationell statistik går att avgöra vem som har eller inte har möjlighet att arbeta.

För personer som får försörjningsstöd kan de ekonomiska drivkrafterna att arbeta även påverkas av förändringar i andra regelverk. Exempelvis ökar det ekonomiska utbytet vid sänkt inkomstbeskattning, eftersom ekonomiskt bistånd inte beskattas, vilket bidrar till ökade ekonomiska incitament att arbeta.

Det finns ett antal utvärderingar av förändrade ekonomiska drivkrafter att arbeta när det gäller de som har ekonomiskt bistånd där det framgår att ökade ekonomiska drivkrafter till att arbeta kan förkorta tiden med bistånd, men att det också kan finnas negativa bieffekter. Studier refererade till ovan visar att system liknande den svenska jobbstimulansen i andra länder har haft positiva effekter för kvinnor och särskilt för ensamstående kvinnor med utländsk bakgrund. Utvärderingar av tillfälliga jobbpremier (avsnitt 2.5) inom Europa visar inga effekter på sysselsättningen för biståndsmottagare.

2.4 Förslag om jobbpremie i betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare

Regeringen beslutade 2022 att tillsätta en särskild utredare som fick i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder för att bryta långvarigt biståndsmottagande samt öka drivkrafter och möjligheter till egen

försörjning för personer som får försörjningsstöd (dir. 2022:124). I uppdraget ingick bl.a. att analysera ekonomiska drivkrafter till arbete inom försörjningsstödet, följa upp jobbstimulansen och undersöka möjligheten att införa en jobbprenie. Utredningen antog namnet Utredningen om drivkrafter och möjligheter i försörjningsstödet (S 2022:16). I september 2024 gavs tilläggsdirektiv i vilket utredaren bl.a. fick i uppdrag att lämna författningsförslag som innebär att det införs en jobbprenie som ökar det ekonomiska utbytet för den som går från försörjningsstöd till arbete (dir. 2024:90). Utredningen överlämnade den 25 februari 2025 betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15).

Utredningen föreslår bl.a. att det ska införas en tillfällig lag om jobbprenie. Rätt till jobbprenie förutsätter enligt utredningens förslag att den sökande inte får försörjningsstöd, att han eller hon har inkomst av anställning samt under kvalificeringsperioden har fått försörjningsstöd under sex månader i följd. Inkomst från anställning som erbjudits av kommunen eller från skyddat arbete föreslås inte utgöra inkomst som grundar rätt till jobbprenie.

Utredningen föreslår vidare att jobbprenien ska utgöra upp till 15 procent av bruttolönen och uppgå till maximalt 3 750 kr per månad och utbetalas under högst 18 månader. Den ska enligt utredningen gälla i två år. Socialnämnden föreslås ansvara för att utreda, besluta om och betala ut premien. Ansökan ska ges in till sökandens folkbokföringskommun senast tre månader efter att rätt till premien uppstod. Socialnämndens uppgiftsskyldighet föreslås utökas med uppgift om personer som varit föremål för nämndens åtgärder i fråga om jobbprenie. Jobbprenien föreslås kunna återkrävas på samma villkor som ekonomiskt bistånd. Socialnämndens beslut om jobbprenie föreslås kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. En ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) föreslås för att jobbprenien ska vara skattefri. Utredningen föreslår att den tillfälliga lagen om jobbprenie och ändringen i inkomstskattelagen ska träda i kraft den 1 januari 2027.

2.5 Effekter av jobbprenier i andra länder

Det finns några svenska och internationella studier kring effekter av jobbprenier, men antalet studier är begränsat vilket gör att endast

preliminära slutsatser kan dras. Eftersom de nordiska grannländerna påminner om varandra i många avseenden kan resultat från studier från dessa länder vara särskilt relevanta i svenskt sammanhang. Samtidigt finns skillnader som gör att det kan finnas vissa begränsningar gällande överförbarheten till svenska förhållanden.

Danmark har tillämpat jobbpremier vid tre tillfällen. Den första premien riktades till ensamstående föräldrar. Den andra premien riktades till långvariga mottagare av ekonomiskt bistånd, dvs. personer som hade varit biståndsmottagare i mer än 47 veckor inom ett år från ett visst datum som inträffade innan jobbpremien tillkännagavs. Båda jobbpremierna innebar att en bonus på 4 procent av månadslönen före skatt och som högst 600 danska kronor per månad betalades ut om den arbetslösa fick en reguljär eller subventionerad anställning. Maximum för jobbpremien nåddes vid en månadslön på 15 000 danska kronor. Bonusen betalades ut direkt och automatiskt via skattesystemet.

Utvärderingar av de första två jobbpremierna visar inte på några positiva kortsiktiga effekter vare sig på sysselsättningsgrad eller löneinkomst. Författarna till utvärderingarna lyfter att orsaker till de uteblivna effekterna kan vara att premien var för liten, att gruppen står för långt från arbetsmarknaden eller att det var lågkonjunktur vid införandet. (Arendt JN, Kolodziejczyk C. The Effects of an Employment Bonus for Long-Term Social Assistance Recipients. *Journal of Labor Research*. 2019;40 (4) s. 412–27)

Den tredje jobbpremien som var gällande under perioden 2017–2019 riktades till långtidsarbetslösa mottagare av arbetslöshetsersättning, t.ex. grupper som fick semesterersättning eller tillfällig arbetsmarknadsersättning, samt till långvariga mottagare av ekonomiskt bistånd, t.ex. grupper som fick rehabiliteringsersättning och ersättning vid sjukdom av kommunen.

Ersättningen var avsedd för personer som vid en viss tidpunkt, som inträffade innan jobbpremien tillkännagavs, hade fått ekonomiskt bistånd i minst 47 av de senaste 52 veckorna och långtidsarbetslösa som hade fått arbetslöshetsersättning i minst 71 av de senaste 78 veckorna. Gruppen som hade fått ekonomiskt bistånd innefattade även personer som fått rehabiliteringsersättning samt ersättning vid sjukdom och gruppen långtidsarbetslösa innefattade även personer som fått tillfällig arbetsmarknadsersättning. Denna jobbpremie var större än de två tidigare och

uppgick till 10 procent av arbetsinkomsten upp till maximalt 2 500 danska kronor per månad under maximalt 18 månader. Jobbpremien ökade till och med en månadslön om 25 000 danska kronor. Egenföretagande, anställning i reguljärt arbete och subventionerad anställning för personer med funktionsnedsättning inräknades som arbete. Vid behov av ekonomiskt bistånd ingick inte premien i beräkningen.

En utvärdering av den tredje jobbpremien visar positiva kort-siktiga sysselsättningseffekter för långtidsarbetslösa men inga signifikanta effekter för gruppen som kvalificerat sig via ekonomiskt bistånd. En slutsats som författarna drar är att det, trots att jobbpremien var generösare än vid tidigare tillfällen, inte var tillräckligt för att sysselsättningen skulle öka för gruppen mottagare av ekonomiskt bistånd som helhet (Rosholm, M och Svarer, M, 2020, Kvantitativ evaluering af jobpræmieordningerne for langtidsledige 2017–2019. Metrica rapport s. 3). Det kan noteras att denna jobbpremie gällde under en period när den danska ekonomin kännetecknades av god BNP-tillväxt, till skillnad från vid tidigare jobbpremier.

En utvärdering av en nederländsk jobbpremie som riktade sig till mottagare av ekonomiskt bistånd under 1997–2002 visade inga positiva sysselsättningseffekter. Krav för att få ta del av bonusen var att personen hade mottagit ekonomiskt bistånd under minst ett år samt att han eller hon fick och behöll ett jobb i minst sex månader. Bidragsmottagarna fick behålla 4 euro per arbetad timme upp till 120 euro netto per månad. (Knoef M, Ours JC. How to stimulate single mothers on welfare to find a job: evidence from a policy experiment, *Journal of Population Economics*, 2016;29 (4), s. 1025–61.)

Effekterna på kort sikt av sysselsättningsbonusar eller jobbpremier för biståndsmottagare har varit mer positiva i nord-amerikanska utvärderingar. Resultaten av sådana utvärderingar indikerar snabbare övergång till arbete, ökad sysselsättning, högre inkomster och minskad fattigdom på kort sikt. Dock indikerar resultaten att jobbpremier medför en inläsningseffekt med mindre utflöde från försörjningsstöd de första 12 månaderna, vilket kan förklaras av att man väntar på att kvalificera sig. På lång sikt fanns inga positiva effekter. Dock är resultaten svåra att applicera på en svensk kontext, eftersom skillnaderna är stora avseende de

nordamerikanska ländernas välfärds- och skattesystem. (Michalopoulos m.fl. (2002), Making Work Pay, Final report of the Self-Sufficiency Project for long-term welfare recipients, Ottawa: Social Research and Development Corporation, Card D och Hyslop D (2005), Estimating the effects of a time-limited earnings subsidy for welfare-leavers, Econometrica, Vol. 73, No. 6 (Nov. 2005), s. 1723–1770).

I betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15) jämförs jobbstimulansen med en hypotetisk jobbprenie som har samma kvalificeringsregel och belopp. Analysen visar att en sådan jobbprenie i genomsnitt har betydligt större inverkan på biståndsmottagarnas totala inkomster jämfört med jobbstimulansen. Det beror på att jobbprenien i räkneexemplet även antas ges till personer som helt lämnar ekonomiskt bistånd för lönearbete. En sådan övergång är relativt vanlig eftersom många som börjar arbeta når en inkomstnivå som gör att de inte längre kan få ekonomiskt bistånd. Jobbprenien kan därför anses vara relevant för en bredare grupp men det innebär samtidigt att jobbprenien i exemplet blir dyrare jämfört med jobbstimulansen, och att det är oklart vilken insats som ger störst sysselsättningseffekter per satsad krona (SOU 2025:15, bilaga 10).

2.6 Förslag om en delvis annan reglering av jobbprenien

I denna promemoria lämnas förslag om en jobbprenie för personer som inte längre får försörjningsstöd. I huvudsak är förslagen desamma som de förslag som lämnas i betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15). Vissa förslag skiljer sig dock åt, bl.a. i fråga om vilken myndighet som ska pröva, besluta och utbetala jobbprenien. I promemorian föreslås även att jobbprenien ska regleras i förordning i stället för i lag, förutom vad gäller skattefrihet.

3 Det införs en jobbpremie för att öka drivkraften att arbeta

3.1 En jobbpremie ska öka det ekonomiska utbytet för den som går från försörjningsstöd till arbete

Förslag: För att en person ska ha rätt till jobbpremie ska han eller hon ha fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen för sex månader i följd för den tidsperiod som regeringen bestämmer. Vidare krävs det att personen har utbetald inkomst av anställning för samma månad som ansökan om jobbpremie avser och att han eller hon inte får försörjningsstöd för samma månad som ansökan om jobbpremie avser.

En jobbpremie ska fastställas till 15 procent av den sökandes bruttolön. Bruttolönen fastställs i enlighet med vad arbetsgivaren redovisat till Skatteverket för den månad som ansökan om jobbpremie avser. Premien kan dock som högst uppgå till 3 750 kronor per månad. Jobbpremier får lämnas till den sökande för högst 18 månader.

Skälen för förslaget

Det behövs fler åtgärder för att öka drivkraften att arbeta

Trots att ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, är avsett för korta perioder av försörjningsproblem har biståndet i allt större utsträckning kommit att bli en långvarig försörjning för många personer, se avsnitt 2.2. Det finns både strukturella och individuella orsaker till personers behov av ekonomiskt bistånd. Samtidigt är arbetslöshet den i särklass

vanligaste orsaken till behov av ekonomiskt bistånd och drygt hälften av alla biståndsmottagare är arbetslösa.

Biståndsmottagare är en heterogen grupp med olika behov av stöd och insatser och det är svårt att identifiera en enskild insats som gör betydande skillnad för att minska biståndsmottagande. Det krävs snarare flera parallella insatser inom ett flertal olika områden. Insatser som i dag finns i socialtjänstlagen är exempelvis krav på arbetsföra biståndsmottagare att delta i kompetenshöjande aktiviteter eller aktiviteter som förbättrar språkkunskaper. En annan insats är jobbstimulansen som syftar till att göra det ekonomiskt lönsamt att komma i arbete genom att en viss del av en arbetsinkomst inte beaktas vid bedömning av rätten till bistånd. Uppföljningar av jobbstimulansen har dock visat på risker t.ex. i form av inlåsnings effekter, se avsnitt 2.3.

För den som får försörjningsstöd måste det löna sig att gå till arbete. Där är ekonomiska drivkrafter för att komma i arbete av stor betydelse. Ett sätt att stärka de ekonomiska drivkrafterna och göra det mer attraktivt att börja arbeta och bli självförsörjande är att öka det ekonomiska utbytet av att gå från försörjningsstöd till arbete. I bl.a. Danmark har detta gjorts genom införandet av jobbpremier med det gemensamma att de gav biståndsmottagare som gick från motsvarande försörjningsstöd till arbete en extra ekonomisk ersättning under en begränsad period, se avsnitt 2.5.

För att öka de ekonomiska drivkrafterna att bli självförsörjande och minska marginaleffekterna för den som går från försörjningsstöd till arbete föreslås mot denna bakgrund att en jobbpremie införs. Nedan utvecklas förutsättningarna för att ha rätt till jobbpremien.

Kvalificeringstiden ska vara sex månader

För att jobbpremien ska ha positiva sysselsättningseffekter krävs att den målgrupp som ska kunna komma i fråga för satsningen inte har alltför svag anknytning till arbetsmarknaden. Den som har haft försörjningsstöd på grund av arbetslöshet eller andra försörjningshinder under kortare tid kan generellt sett förväntas ha en starkare position på arbetsmarknaden än den som haft försörjningsstöd under en längre tid. Vidare kan det antas att endast

den som har eller kan få möjlighet att arbeta kommer att agera på ekonomiska drivkrafter att arbeta. Detta talar för att kvalificeringstiden inte ska vara alltför lång.

En kortare kvalificeringstid är således att föredra. En kortare kvalificeringstid innebär dock att målgruppen blir större, vilket måste vägas mot statens kostnader för jobbpremien. Ju fler personer som kan komma i fråga för jobbpremie desto högre kommer kostnaderna för jobbpremien att bli.

Vid en avvägning bedöms sex månader vara en lämplig kvalificeringstid. För att vara kvalificerad för jobbpremie föreslås därför att en person ska ha fått försörjningsstöd varje månad under sex månader i följd under en på förhand bestämd tidsperiod.

Inkomst av anställning ger rätt till jobbpremie

En av förutsättningarna för att ha rätt till jobbpremie bör vara att den enskilde i stället för försörjningsstöd har en eller flera anställningar som han eller hon får inkomst ifrån. Det kan vara fråga om olika anställningsformer, t.ex. tillsvidareanställningar eller tidsbegränsade anställningar. Vidare kan det vara fråga om subventionerade anställningar.

Subventionerade anställningar fungerar som en kompensation till arbetsgivare för arbetstagares lägre produktivitet. Dessa anställningar och anställningsstöd kan initieras både av Arbetsförmedlingen och av individen själv. Utredningen Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15) föreslår att vissa typer av subventionerade anställningsformer ska undantas från rätten till jobbpremie. Denna typ av anställningar kan dock vara en viktig ingång till arbetsmarknaden för personer med låg konkurrenskraft och inkomster från dessa anställningar bör därför inte undantas.

Förmåner som träder in i stället för, eller grundas på, anställningsinkomster, såsom sjukpenning, sjukersättning, föräldrapenning, pension eller livränta bör dock inte kunna ligga till grund för rätt till jobbpremie. Inte heller ersättning i form av skadestånd bör kunna ligga till grund för jobbpremie. Däremot bör sådana inkomster som utgår från arbetsgivaren, t.ex. sjuklön, kunna ligga till grund för rätt till jobbpremie.

En intjänad lön kan avse en eller flera månaders arbete innan utbetalning sker till den anställde. Uppgifter om lön kommer att finnas i lönespecifikationer för den anställde. Uppgifter om utbetald ersättning redovisas av arbetsgivaren på individnivå i arbetsgivardeklarationen som lämnas till Skatteverket månaden efter den månad ersättningen betalas ut. Uppgifterna i arbetsgivardeklarationen registreras i Skatteverkets beskattningsdatabas. Uppgifter om den anställdes lön kommer därmed att finnas i databasen. Rätt till jobbprenie bör avse utbetald inkomst av anställning samma månad som ansökan om jobbprenie avser. I samband med löneutbetalningar görs ett skatteavdrag baserat på en preliminär skatt. Den slutliga inkomstskatten beslutas för varje beskattningsår, och fastställs året efter beskattningsåret. Jobbpreniens storlek bör därför baseras på den enskildes bruttolön, eftersom bruttolönen inte är beroende av skattens storlek och därmed ger en mer likvärdig ersättning över landet än om jobbprenien skulle baseras på nettolön.

Sammanfattningsvis bör således jobbprenien baseras på att den enskilde fått en utbetald inkomst av anställning samma månad som ansökan om jobbprenie avser och avse inkomster av ovan beskrivna typer av anställningar. En jobbprenies storlek bör beräknas på den enskildes bruttolön.

Inkomst av näringsverksamhet ger inte rätt till jobbprenie

Det finns vissa skillnader mellan löntagare och näringsidkare som kan göra det mindre lämpligt att ge jobbprenie vid övergång till egenföretagande. Ett par sådana aspekter uppmärksammades av Lagrådet inför införandet av jobbstimulansen (prop. 2012/13:94 s. 52 f.). I lagrådsremissen föreslogs att såväl inkomst av anställning som inkomst av näringsverksamhet skulle omfattas av bestämmelsen om jobbstimulans. Lagrådet avstyrkte förslaget i den del som avser inkomst av näringsverksamhet. Lagrådet påtalade bl.a. att det i flera avseenden som har betydelse för beräkningen av försörjningsstöd finns väsentliga skillnader mellan löntagare och näringsidkare. Skillnader finns mellan de olika inkomstslagen när det gäller att utreda hur stora inkomster som den enskilde faktiskt kan disponera över och när inkomsterna kan tas ut.

Konsekvenserna av det remitterade förslaget om jobbstimulans kunde enligt Lagrådet inte överblickas och Lagrådet föreslog därför att förslaget skulle begränsas till arbetsinkomster som beskattas i inkomstlagen tjänst. Regeringen ansåg att det inte kunde uteslutas att det inkomstbegrepp som föreslagits i lagrådsremissen kunde leda till vissa tillämpningsproblem och att övervägande skäl därför talade för att begränsa bestämmelsen till att enbart omfatta inkomster av anställning (prop. 2012/13:94 s. 26).

Liknande tillämpningsproblem, som de som regeringen bedömde kunna finnas i det remitterade förslaget om jobbstimulans och inkomster av näringsverksamhet, skulle kunna uppstå om jobbprenie lämnas till personer med inkomst av näringsverksamhet. Mot denna bakgrund görs bedömningen att inkomst av näringsverksamhet inte ska ge rätt till jobbprenie.

Jobbprenie ges inte till den som samtidigt får försörjningsstöd

Eftersom en jobbprenie ska utgöra en drivkraft att gå från försörjningsstöd till att ha inkomst av anställning så ska jobbprenien inte lämnas till den som samtidigt har försörjningsstöd. En grundläggande förutsättning för rätt till jobbprenie ska därför vara att den enskilde inte får försörjningsstöd och jobbprenie för samma månad.

Ansökan om och utbetalning av försörjningsstöd görs ofta månaden före den månad som försörjningsstödet avser. Vid prövningen av rätten till en jobbprenie kan man därför inte utgå från när utbetalningen av försörjningsstöd sker. Avgörande är i stället för vilken månad försörjningsstöd lämnas och att den sökande inte får försörjningsstöd för den månad som ansökan om jobbprenie avser.

Rätten till en jobbprenie är till skillnad från försörjningsstöd personlig och kvalificering avgörs för varje individ. Den som är kvalificerad för jobbprenie och har inkomst av arbete men som samtidigt ingår i hushållsgemenskap där hushållet ansöker om och får försörjningsstöd, kan inte få jobbprenie för samma period. Det beror på att prövningen av rätten till bistånd görs för hela hushållet. Däremot kan två vuxna personer i ett hushåll ha rätt till jobbprenie, om de båda var och en har inkomst av anställning och hushållet inte längre har försörjningsstöd. För att pröva rätten till en jobbprenie

behöver beslutande myndighet inte ta ställning till hushållets sammansättning, utan endast om hushållet samtidigt får försörjningsstöd, se avsnitt 3.2.

Det saknar betydelse om den enskilde nyligen har påbörjat en anställning eller haft den under en längre period. Till exempel kan sökanden ha haft anställning och samtidigt fått kompletterande försörjningsstöd, men sedan valt att inte ansöka om försörjningsstöd och då i stället ha rätt till en jobbpremie. Det spelar inte heller någon roll om den enskilde arbetar hel- eller deltid.

Mot den bakgrunden saknar tidpunkten för tillträdande av anställning betydelse. Förutsättningen för en jobbpremie är att den inte kan fås för samma månad som den enskilde får försörjningsstöd.

Jobbpremiens storlek

Nivån på jobbpremien antas påverka den enskildes drivkrafter att gå från försörjningsstöd till arbete. Till exempel kan en mer generös jobbpremie antas öka drivkrafterna till arbete i högre utsträckning.

Den danska jobbpremien 2017–2019 uppgick till 10 procent av arbetsinkomsten. Utvärderingen av denna premie visar inga signifikanta effekter för gruppen som kvalificerat sig via ekonomiskt bistånd. Slutsatsen är att jobbpremien, trots att den var generösare än vid tidigare tillfällen, inte tycks ha varit tillräcklig för att sysselsättningen skulle öka för gruppen mottagare av ekonomiskt bistånd som helhet (Rosholm, M och Svarer, M, 2020, Kvantitativ evaluering af jobbpremieordningerne for langtidsledige 2017–2019. Metrica rapport, s. 3).

Mot denna bakgrund bedöms att den jobbpremie som föreslås i denna promemoria ska vara högre än 10 procent av arbetsinkomsten. En jobbpremie som uppgår till 15 procent av arbetsinkomsten förefaller vara väl avvägd.

Biståndsmottagare kan i genomsnitt antas ha en svagare anknytning till arbetsmarknaden, lägre utbildningsnivå och svagare språkkunskaper. Det är därför rimligt att anta att de anställningar som biståndsmottagare kan få är inom lågavlönade yrken. Baserat på lönenivån inom lågavlönade yrken är det rimligt att anta att många biståndsmottagare vid heltidsarbete får löner i intervallet 20 000–25 000 kronor (2024 års lönenivåer) eller lägre. Ett tak för

bruttolönen bör baseras på förväntade lönenivåer för målgruppen. Givet att en mer generös jobbprenie kan antas öka drivkrafterna bör taket ligga på 25 000 kronor per månad i bruttolön. Det innebär att inkomster över 25 000 kronor inte påverkar jobbpreniens storlek.

Utifrån ovan angivna parametrar kan det maximala beloppet som den enskilde kan få i jobbprenie vara 3 750 kronor per månad.

Jobbprenien ska betalas ut månadsvis under maximalt 18 månader

För att jobbprenien ska leda till att den enskilde lämnar försörjningsstödet och blir självförsörjande, behöver prenten ges under tillräckligt lång tid.

I Danmark har personer haft möjlighet att få jobbprenier under en tvåårsperiod. I utvärderingar som har gjorts bedöms 18 månader vara en lämplig tid.

Mot denna bakgrund föreslås att den som har kvalificerat sig för jobbprenien ska kunna få den i maximalt 18 månader.

Regleringen ska gälla under två år

De danska jobbprenier som beskrivs i avsnitt 2.5 har i samtliga fall införts under en period om två år. Även den reglering som föreslås i denna promemoria bör vara tidsbegränsad. Detta syftar till att göra det möjligt att utvärdera satsningen och bedöma om jobbprenien behöver justeras för att få avsedd effekt. Mot bakgrund av bl.a. erfarenheterna av de danska jobbprenierna, bedöms två år vara en lämplig tid för den nu föreslagna regleringen.

Kvalificering inträffar innan jobbprenien införs

I syfte att undvika att personer som får försörjningsstöd avstår från att ta ett arbete i väntan på att jobbprenien införs föreslås att kvalificeringstiden ska ha inträffat innan regleringen om jobbprenien tillkännages.

Jobbpremien bör regleras i förordning

I betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15) föreslås att jobbpremien ska regleras i lag.

En jobbpremie är en ekonomisk ersättning som är gynnande för den enskilde. Det är frivilligt att ansöka om ersättningen. Regeringen har rätt att meddela föreskrifter utifrån den s.k. restkompetensen (8 kap. 7 § regeringsformen). Det är därmed möjligt att reglera jobbpremien i förordning.

3.2 Försäkringskassan prövar och beslutar om jobbpremien efter ansökan

Förslag: Försäkringskassan ska handlägga ärenden om jobbpremie. Myndigheten kommer därmed att pröva, besluta och betala ut jobbpremien.

En ansökan om jobbpremie ska lämnas till Försäkringskassan för varje kalendermånad, senast tre kalendermånader efter den månad som ansökan om premien avser.

Den sökande ska i sin ansökan lämna uppgift om han eller hon har fått försörjningsstöd under kvalificeringstiden för en jobbpremie och inte heller får försörjningsstöd för den månad som ansökan om jobbpremie avser.

Den sökande ska på begäran av Försäkringskassan lämna de ytterligare uppgifter och handlingar som myndigheten behöver för prövningen av ansökan.

Skälen för förslagen

Försäkringskassan ska pröva, besluta om och betala ut jobbpremien

I betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15) föreslås att socialnämnderna i respektive kommun ska pröva, besluta om och betala ut jobbpremien. Som skäl för detta anges i betänkandet att det är socialnämnderna som har den information som behövs för att kunna avgöra om en person är kvalificerad till jobbpremien. Vidare framgår

i betänkandet att jobbpremien bör kunna användas som en del i socialtjänstens uppdrag att motivera och hjälpa människor att komma i egen försörjning. Enligt förslaget i betänkandet ska sökanden därför ansöka om jobbpremien i den kommun där han eller hon är folkbokförd.

Mot utredningens förslag talar dock att jobbpremien syftar till att öka drivkraften för personer att gå från försörjningsstöd till arbete, dvs. i praktiken att inte längre vara beroende av socialnämnden för sin försörjning. Det finns därför ett egenvärde i att en person som är självförsörjande, inte måste ansöka om jobbpremien hos socialnämnden. Jobbpremien är inte heller en behovsprövad insats enligt socialtjänstlagen. Premien utgör en fristående statlig ersättning till den enskilde som baseras på dennes inkomst. Detta talar för att jobbpremien ska hanteras av en statlig myndighet. Vidare kommer det sammantaget att röra sig om förhållandevis få ärenden sett över hela landet, varför det framstår som lämpligare och mer kostnadseffektivt att samla prövningen hos en enda myndighet.

Mot denna bakgrund bedöms det vara mer ändamålsenligt att låta en statlig myndighet hantera jobbpremien. Det bör vara en myndighet med vana att hantera ärenden och utbetalningar till enskilda, ansvara för prövning, beslut och utbetalning av jobbpremien. Även om det är en statlig myndighet som hanterar frågan bedöms jobbpremien kunna utgöra en viktig del i socialtjänstens uppdrag att motivera och hjälpa människor att bli självförsörjande, se avsnitt 3.8.

Den myndighet som bedöms vara mest lämpad för uppgiften är Försäkringskassan. Myndigheten har en utvecklad infrastruktur för att hantera utbetalningar till enskilda, bl.a. system och processer som är nödvändiga för att säkerställa att utbetalningar når rätt mottagare snabbt och effektivt. Myndigheten har även erfarenhet av att hantera olika typer av ekonomiska förmåner och ersättningar.

Ansökan om en jobbpremie

Det är upp till den enskilde att avgöra om han eller hon vill ansöka om en jobbpremie. På så sätt blir det, till skillnad från ett automatiskt förfarande, även den enskilde som avgör om han eller hon, genom

sin ansökan, vill lämna integritetskänsliga uppgifter till Försäkringskassan om att han eller hon fått försörjningsstöd.

För att jobbpremien i så stor utsträckning som möjligt ska skapa en ekonomisk drivkraft hos den enskilde att lämna försörjningsstödet bör utbetalningen av premien göras i nära anslutning till den period som jobbpremien avser. Den sökande bör därför lämna in sin ansökan senast tre kalendermånader efter den månad som jobbpremien avser.

Det är angeläget att den sökande lämnar korrekta uppgifter i ansökan. Det föreslås därför att den sökande ska lämna uppgift om bl.a. att han eller hon inte får försörjningsstöd för den månad som ansökan om jobbpremie avser. I övrigt föreslås att den sökande på Försäkringskassans begäran ska lämna de ytterligare uppgifter och handlingar som myndigheten kan behöva för prövningen av ansökan.

Förutom uppgifter i den enskildes ansökan behöver Försäkringskassan få del av uppgifter från Skatteverket och socialnämnden, se avsnitt 3.3. För att pröva rätten till en jobbpremie behöver Försäkringskassan t.ex. inte ta ställning till hushållets sammansättning, utan endast förlita sig på socialnämndens uppgifter om den sökande har fått försörjningsstöd under kvalificeringstiden och inte får försörjningsstöd för den månad som ansökan om jobbpremie avser.

En sökande som inte uppfyller förutsättningarna för rätt till en jobbpremie för en viss månad kan åter ansöka om förhållandena senare ändras.

3.3 Försäkringskassans behov av uppgifter för sin prövning i ärenden om jobbpremie

Förslag: På begäran av Försäkringskassan ska Skatteverket lämna ut uppgifter om betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationer eller förenklade arbetsgivardeklarationer från beskattningsdatabasen till Försäkringskassan i den utsträckning det behövs för beräkning och kontroll av jobbpremie.

Bedömning: Försäkringskassans behov av uppgifter om att den sökande har försörjningsstöd en viss månad kan tillgodoses genom befintlig uppgiftsskyldighet för socialnämnden att på

begäran lämna uppgifter om utbetalat ekonomiskt bistånd till en annan myndighet, om syftet är att undvika felaktiga utbetalningar från det allmänna eller en felaktig beskattning.

Skälen för förslaget och bedömningen

Försäkringskassans behov av uppgifter om inkomst av anställning

För att Försäkringskassan ska kunna pröva om förutsättningarna för jobbpremien är uppfyllda krävs att myndigheten kan kontrollera uppgifterna i ansökan. Försäkringskassan behöver därför ha tillgång till månatliga uppgifter om att den sökande har haft ersättning för arbete och ersättningens storlek. Dessa uppgifter redovisas varje månad per betalningsmottagare av arbetsgivarna i en arbetsgivar-deklaration och behandlas i Skatteverkets beskattningsdatabas.

Enligt 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, omfattas uppgifterna av absolut sekretess hos Skatteverket, medan sekretess hos Försäkringskassan enligt 28 kap. 1 § OSL gäller med ett rakt skaderekvisit för uppgifter. Av 10 kap. 28 § första stycket OSL följer att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. Som nämnts ovan har Försäkringskassan behov av uppgifterna för att kunna kontrollera de uppgifter som lämnas i en ansökan om jobbpremie, för att säkerställa att villkoren för att bevilja ersättningen är uppfyllda.

Försäkringskassan kan få uppgifter utlämnade från Skatteverket med stöd av lagen (2024:307) om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Skatteverket är bl.a. skyldig att lämna en uppgift som den förfogar över till Försäkringskassan om uppgiften behövs i den mottagande aktörens författningsreglerade verksamhet för att säkerställa korrekta beslutsunderlag för att förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. En uppgift som omfattas av sekretess ska dock inte lämnas ut om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut (jfr 2 § lagen om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från

välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet).

Försäkringskassans intresse av ett underlag för att korrekt kunna pröva och hantera ärenden om jobbprenie bedöms ha företräde framför sekretessen av uppgifter hos Skatteverket enligt 27 kap. 1 § OSL. Detta innebär att sekretess hos Skatteverket inte hindrar utlämnande av uppgifter från Skatteverket.

Det kan mot denna bakgrund anföras att det redan finns ett rättsligt stöd för Försäkringskassan att hos Skatteverket rutinmässigt inhämta de inkomstuppgifter som är nödvändiga för myndighetens hantering av jobbprenier. I förarbetena till lagen om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet öppnar regeringen samtidigt för fortsatt uppgiftsskyldighet som reglerar utlämnande av vissa specifika kategorier av uppgifter. Om det finns en annan sådan uppgiftsskyldighet, ska uppgifter i första hand lämnas på det sätt som är föreskrivet i enlighet med den skyldigheten (jfr prop. 2023/24:85 s. 88). Det finns därmed utrymme för mer specifika bestämmelser om uppgiftsskyldighet. Genom att ange en specifik uppgiftsskyldighet tar lagstiftaren ställning till både mottagarens behov av en viss uppgiftskategori och om intresset av att mottagaren tar del av uppgifterna väger över intresset av att uppgifterna inte lämnas vidare.

För att Försäkringskassan ska kunna ta del av uppgifterna från beskattningsdatabasen, utan en föregående intresseavvägning, bör det därför införas en bestämmelse om uppgiftsskyldighet som bryter sekretessen med stöd av 10 kap. 28 § OSL.

Skatteverkets behandling av personuppgifter i myndighetens beskattningsverksamhet regleras av bl.a. lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och dess förordning (2001:588) med samma namn. Uppgifter får bl.a. behandlas för att tillhandahålla information som behövs i författningsreglerad verksamhet hos någon annan än Skatteverket för att utgöra underlag för beräkning, beslut och kontroll i fråga om förmån, bidrag och andra stöd. Vidare får uppgifter behandlas för att fullgöra uppgiftslämnande som sker i överensstämmelse med lag eller förordning (1 kap. 5 § 1 c och 3 lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet).

I 2 kap. lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet finns bestämmelser om att det i beskattningsverksamheten ska finnas en samling uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i verksamheten för de i lagen angivna ändamålen (beskattningsdatabasen).

I 7 § förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet regleras Skatteverkets skyldighet att lämna ut uppgifter från beskattningsdatabasen till Försäkringskassan.

De uppgifter Försäkringskassan har behov av är uppgifter per betalningsmottagare som lämnas i arbetsgivardeklarationen (eller i en förenklad arbetsgivardeklaration). Försäkringskassan har i dagsläget rätt att få dessa uppgifter utlämnade i den utsträckning det behövs för beräkning och kontroll av en rad olika förmåner och ersättningar (7 § fjärde stycket förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet). Om det ska införas en specifik skyldighet för Skatteverket att lämna ut uppgifter per betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration för beräkning eller kontroll av den föreslagna jobbpremien, bör detta lämpligen regleras i 7 § förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Det föreslås således en kompletterande sekretessbrytande bestämmelse så att Försäkringskassan efter begäran kan få del av uppgifter per betalningsmottagare för beräkning och kontroll av jobbpremie. Detta gör det möjligt för Försäkringskassan att i den utsträckning det behövs få ta del av relevanta uppgifter från Skatteverkets beskattningsdatabas, utan en föregående intresseavvägning.

Försäkringskassans kan behöva kontrollera den sökandes inkomstuppgifter

De månatliga uppgifterna om den sökande har haft ersättning för arbete och ersättningens storlek redovisas per betalningsmottagare av arbetsgivarna i en arbetsgivardeklaration. Det finns dock en risk för felaktigheter i dessa uppgifter, eftersom de inte är kontrollerade eller beslutade av Skatteverket innan de registreras i beskattningsdatabasen. Exempelvis finns det risk för att ett företag avsiktligt lämnar felaktiga inkomstuppgifter i en arbetsgivardeklaration, i syfte att de personer som uppgifterna gäller

ska kunna erhålla sådana förmåner och ersättningar som baseras på dessa uppgifter.

Regeringen har vidtagit åtgärder som motverkat riskerna för att felaktiga inkomstuppgifter sprids till andra myndigheter. Regeringen har exempelvis beslutat att föra in en bestämmelse i skatteförfarandeförordningen (2011:1261) som innebär att Skatteverket får göra en s.k. särskild anteckning om myndigheten i ett beslut bortser från en uppgift som har lämnats om en betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration.

Det finns dock alltjämt risker för att felaktiga inkomstuppgifter sprids till Försäkringskassan och ligger till grund för beslut om jobbprenie. I avsnitt 3.2 föreslås därför att den sökande på begäran av Försäkringskassan ska lämna de ytterligare uppgifter och handlingar som myndigheten kan behöva för prövningen av ansökan.

Försäkringskassans kontroll av om den sökande har försörjningsstöd

I avsnitt 3.1 föreslås att en förutsättning för att få jobbprenie är att den enskilde inte får försörjningsstöd för samma månad som ansökan om jobbprenie avser. I avsnitt 3.2 föreslås vidare att den sökande i sin ansökan om jobbprenie ska lämna uppgift om att han eller hon inte får försörjningsstöd för den månad som ansökan om jobbprenie avser.

För att Försäkringskassan ska kunna kontrollera att den uppgift som den sökande har lämnat är korrekt behöver socialnämnden kunna lämna uppgift om den sökande har fått, eller ingår i en hushållsgemenskap som har fått, försörjningsstöd till Försäkringskassan.

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (26 kap. 1 § OSL). Av 12 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453) följer att socialnämnden på begäran ska lämna uppgifter om utbetalt ekonomiskt bistånd till en annan myndighet, om syftet är att undvika felaktiga utbetalningar från det allmänna eller en felaktig beskattning. Eftersom det är fråga om en uppgiftsskyldighet som

följer av författning bryts den sekretess som gäller hos socialnämnden med stöd av 10 kap. 28 § OSL.

Försäkringskassans behov av uppgifter om den sökande har försörjningsstöd kan därmed tillgodoses genom den befintliga uppgiftsskyldigheten som gäller för socialnämnden.

3.4 Den sökandes anmälningsskyldighet och återbetalningsskyldighet

Förslag: Den sökande, eller den som redan har fått en jobbprenie, ska snarast möjligt anmäla ändrade förhållanden som kan påverka rätten till eller storleken på premien.

Den som har fått jobbprenie är skyldig att betala tillbaka premien om han eller hon genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har orsakat att en jobbprenie har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp eller att jobbpremien av något annat skäl har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp och den som har fått premien borde ha insett detta.

Försäkringskassan ska besluta att kräva tillbaka den felaktigt utbetalda jobbpremien, om den som har fått premien är återbetalningsskyldig. Om det finns särskilda skäl för det, får Försäkringskassan besluta att helt eller delvis avstå från krav på återbetalning.

Skälen för förslagen

Anmälningsskyldighet vid ändrade förhållanden

Det är angeläget att utformningen av jobbpremien och dess hantering är sådan att besluten blir korrekta och att det inte uppstår felaktiga beslut som kan medföra återbetalningsskyldighet för den som har fått en jobbprenie.

Det bör därför införas en skyldighet för den sökande eller den som redan har fått en jobbprenie att snarast möjligt till Försäkringskassan anmäla ändrade förhållanden som kan påverka hans eller hennes rätt till eller storleken på en jobbprenie. Det kan t.ex. handla om att han eller hon har beviljats försörjningsstöd för

den månad som jobbpremien avser. I de fall den sökande anmäler ändrade förhållanden kan Försäkringskassan se till att felaktiga beslut undviks och att det därmed inte uppkommer återbetalningsskyldighet.

Återbetalningsskyldighet för den som har fått en jobbpremie

För att säkerställa att offentliga medel går till avsedda ändamål bör det finnas bestämmelser om återbetalningsskyldighet för den som har fått en jobbpremie.

Återbetalningsskyldighet bör gälla om den enskilde, genom att ha lämnat oriktiga uppgifter eller på annat sätt, har orsakat att en jobbpremie har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp. Det kan t.ex. vara fråga om att den enskilde har lämnat oriktiga uppgifter i ansökan eller på annat sätt lämnat felaktiga uppgifter till Försäkringskassan. Vidare bör den som har fått en jobbpremie vara återbetalningsskyldig om en premie av något annat skäl har betalats ut felaktigt eller med för högt belopp och personen borde ha insett detta.

Försäkringskassan bör kunna besluta att kräva tillbaka den felaktigt utbetalda jobbpremien, om den som har fått premien är återbetalningsskyldig. Förhållandena kan dock i undantagsfall vara sådana att det finnas anledning att helt eller delvis avstå från krav på återbetalning, t.ex. om felaktigheten beror på förhållanden som den enskilde inte har kunnat påverka. I dessa fall bör Försäkringskassan kunna besluta att helt eller delvis avstå från återkrav.

3.5 Överklagande

Förslag: En upplysning om förvaltningslagens överklagandebestämmelse ska föras in i förordningen.

Skälen för förslaget: Försäkringskassan kommer med stöd av förordningen fatta ett antal olika beslut. Dessa beslut ska vara

överklagbara. Av tydlighetsskäl bör en upplysning om 40 § förvaltningslagen (2017:900) föras in i förordningen.

3.6 Sekretess hos Försäkringskassan

Bedömning: Uppgifter om enskilda i ärenden om jobbpremier omfattas av socialförsäkringssekretess.

Skälen för bedömningen

Uppgifter hos Försäkringskassan omfattas av sekretess

Sekretess gäller enligt 28 kap. 1 § OSL hos Försäkringskassan för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs, och uppgiften förekommer i ett ärende som avser annan ekonomisk förmån för enskild. Paragrafen har ett s.k. rakt skaderekvisit vilket innebär en presumtion för att uppgifterna är offentliga. En uppgift kan dock omfattas av sekretess om uppgiften som sådan är av den arten att ett utlämnande typiskt sett kan vara ägnat att medföra skada för det intresse som ska skyddas (prop. 1979/80:2 del A s. 80 och 81).

Inom socialtjänsten gäller enligt 26 kap. 1 § OSL sekretess för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Socialtjänstsekretessen har ett s.k. omvänt skaderekvisit vilket innebär en presumtion för att sekretess gäller för uppgifter om enskild.

Uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden omfattas enligt 27 kap. 1 § OSL av absolut sekretess hos Skatteverket, vilket innebär att sekretess gäller utan att någon skadeprövning behöver göras.

Sekretessen hos Försäkringskassan är således inte lika stark som den sekretess som gäller för uppgifter inom socialtjänsten enligt 26 kap. 1 § OSL och inte heller som den absoluta sekretessen för uppgifter hos Skatteverket enligt 27 kap. 1 § OSL.

Sekretessen hos Försäkringskassan enligt 28 kap. 1 § OSL bedöms dock vara tillräcklig för de uppgifter som hanteras av myndigheten i ärenden om jobbpremie. Det bedöms därmed inte

finnas behov av ytterligare regleringar vad gäller sekretess hos Försäkringskassan i ärenden om jobbprenie.

3.7 Skattefrihet

Förslag: Jobbprenien ska vara skattefri.

Skälen för förslaget

Det behövs en reglering för att jobbprenien ska vara skattefri

Av 10 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, framgår att till inkomstslaget tjänst räknas inkomster och utgifter på grund av tjänst, till den del de inte ska räknas till inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital. Med tjänst avses enligt andra stycket bl.a. anställning. Huvudregeln enligt 11 kap. 1 § första stycket IL är att löner, arvoden, kostnadsersättningar, pensioner, förmåner och alla andra inkomster som erhålls på grund av tjänst ska tas upp som intäkt.

Det avgörande för att en inkomst ska anses vara skattepliktig i inkomstslaget tjänst är att det rör sig om ersättning för någon form av prestation. Så snart en ersättning har ett samband med tjänsten – dvs. har utbetalats på grund av tjänsten – ska den tas upp i inkomstslaget tjänst. I princip ska allt som en arbetstagare får från sin arbetsgivare tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst. Samma sak gäller när inkomsten betalas ut av någon annan men har sådant samband med tjänsten att den kan härledas från anställningen och inte har sin grund i annat än anställningen (jfr RÅ 1997 ref. 1).

En jobbprenie är tänkt att betalas för utfört arbete och beräknas som ett påslag på bruttolönen. En förutsättning för att få jobbprenien är således att personen har fått lön och en förutsättning för att få lön är i sin tur att personen har utfört arbete.

Mot denna bakgrund kan jobbprenien anses ha ett sådant samband med personens prestation att ersättningen kan anses mottagen med anledning av tjänst och därmed tas upp som intäkt enligt huvudregeln i 11 kap. 1 § IL. Om jobbprenien ska vara skattefri behöver det införas en bestämmelse om skattefrihet i inkomstskattelagen.

Jobbpremien ska vara skattefri

Syftet med jobbpremien är att öka drivkrafterna till arbete genom att öka det ekonomiska utbytet för den som går från försörjningsstöd till arbete och självförsörjning.

Om man inte undantar jobbpremien från beskattning kommer den beskattas som en inkomst av tjänst, vilket skulle kunna medföra flera oönskade konsekvenser. Att betrakta jobbpremien som en inkomst medför att den skulle kunna minska nivån på vissa socialförsäkringsförmåner, t.ex. bostadsbidraget, eller öka vissa avgifter, t.ex. förskoleavgift, vilket riskerar minska effekten av satsningen.

Skattefrihet för jobbpremien skulle öka den disponibla inkomsten för individen samtidigt som förutsägbarheten ökar vad gäller ersättnings storlek. Vidare skulle det bidra till enhetlighet över landet eftersom jobbpremien efter beskattning annars skulle skilja sig åt.

Mot bakgrund av vad som framgår ovan behövs en reglering för att jobbpremien ska vara skattefri och det bör därför införas en bestämmelse om skattefrihet i inkomstskattelagen.

3.8 Uppdrag till myndigheter

Bedömning: Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att ta fram ett informationsmaterial som kommunerna kan använda för att informera dem som kvalificerar sig till en jobbpremie. Försäkringskassan bör få ett uppdrag att ta fram löpande individstatistik som möjliggör utvärdering av jobbpremien. En lämplig myndighet bör ges i uppdrag att utvärdera effekterna av jobbpremien.

Skälen för bedömningen

Det behövs informationsinsatser för att jobbpremien ska ha avsedd effekt

En förutsättning för att jobbpremien ska kunna ge positiva sysselsättningseffekter är att biståndsmottagare känner till dess

existens och innebörd samt förstår vad den kan innebära för dem. Biståndsmottagare kan få kännedom om jobbpremien på olika sätt, t.ex. genom information från socialtjänsten eller andra myndigheter. Det kan antas att enskildas kännedom om jobbpremien kommer att öka över tid. Eftersom den föreslagna jobbpremien emellertid är tidsbegränsad bedöms det vara av betydelse att lättillgänglig och adekvat information skyndsamt når ut till dem som kan ha rätt till jobbpremien. Ett informationsmaterial bör därför tas fram för att nå den aktuella målgruppen.

För de som har haft försörjningsstöd varje månad under kvalificeringstiden kan möjligheten till jobbpremien användas som en del i socialtjänstens uppdrag att motivera och hjälpa människor att komma i egen försörjning.

Socialstyrelsen är kunskapsmyndighet för vård och omsorg och har bl.a. i uppdrag att stödja och utveckla socialtjänsten. Myndigheten bör därför få i uppdrag att ta fram ett sådant informationsmaterial.

Jobbpremien behöver följas upp och utvärderas

För att jobbpremien ska kunna följas upp behöver Försäkringskassan ta fram löpande individstatistik som möjliggör utvärdering av premien. Det är vidare angeläget att utvärdera om jobbpremien har avsedda effekter och att identifiera orsaker till eventuella brister. En lämplig myndighet bör därför få i uppdrag att utvärdera effekterna av jobbpremien.

4 Integritetsskyddsanalys

Bedömning: Förslaget om en jobbpremie kommer att innebära en utökad personuppgiftsbehandling hos Försäkringskassan och Skatteverket samt för socialnämnderna.

Den befintliga regleringen på personuppgiftsområdet, tillsammans med den föreslagna uppgiftsskyldigheten, är tillräcklig för den personuppgiftsbehandling som kommer att ske med anledning av förslagen. Förslagen är förenliga med EU:s dataskyddsförordning och tillämplig nationell dataskyddsreglering.

Skälen för bedömningen

Personuppgifter som kommer att behandlas för hantering av jobbpremier

Försäkringskassan kommer att behandla olika personuppgifter i sin ärendehantering om jobbpremier. Uppgifter som bedöms vara aktuella att behandla är den sökandes namn, personnummer eller samordningsnummer, adressuppgifter, inkomstuppgifter och uppgifter om att han eller hon har fått eller får försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL. Detta innebär att förslaget medför en utökad personuppgiftsbehandling hos Försäkringskassan. Vissa uppgifter i Försäkringskassans personuppgiftsbehandling är inte av integritetskänslig karaktär t.ex. namn och adress. Uppgift om att en person fått eller får försörjningsstöd kan exempelvis för den berörda personen anses vara integritetskänslig. Graden av vad som kan anses vara integritetskänsligt i fråga om uppgifter från socialtjänsten varierar (prop. 2000/01:80 s. 143).

Känsliga personuppgifter och personuppgifter som rör lagöverträdelse bedöms inte behöva hanteras i Försäkringskassans hantering av ärenden om jobbpremier.

När Försäkringskassan hanterar den enskildes ansökan kommer myndigheten att utgå från vad som framgår av ansökan och därefter även inhämta uppgifter från Skatteverket och socialnämnden. Uppgifter som hämtas in från Skatteverket är uppgifter om den enskildes inkomster som arbetsgivaren har redovisat till Skatteverket. Detta innebär att förslaget även medför en utökad personuppgiftsbehandling hos Skatteverket och socialnämnderna i form av uppgiftsutlämnande till Försäkringskassan.

Från socialnämnden hämtas in uppgifter dels om huruvida den enskilde uppfyller kvalificeringen, dels om hon eller han får försörjningsstöd för samma månad som ansökan om jobbpremie avser. Viss spridning av personuppgifter kommer således att ske från Försäkringskassan till Skatteverket och socialnämnder för att Försäkringskassan ska kunna hantera olika frågor som rör jobbpremien.

Den befintliga regleringen ger stöd för personuppgiftsbehandlingarna

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning, är ett fastställt ändamål en grundläggande förutsättning för att personuppgifter ska få samlas in och behandlas. Utifrån det fastställda ändamålet avgörs vilka personuppgifter som får behandlas (artikel 5.1 c) och den registrerade har rätt att få information om ändamålet (artiklarna 13–15). Även lämplig säkerhetsnivå bestäms utifrån bl.a. behandlingens ändamål (artikel 32). Ändamålet fastställs av den personuppgiftsansvarige, t.ex. i nationell rätt (artiklarna 4.7, 6.2 och 6.3). Ändamål ska vara särskilda, uttryckligt angivna och berättigade (artikel 5.1 b i EU:s dataskyddsförordning). Av EU:s dataskyddsförordning följer att varje personuppgiftsbehandling måste ha stöd i minst ett av de villkor som räknas upp i

artikel 6.1 i dataskyddsförordningen, dvs. att det finns en rättslig grund för behandlingen.

Försäkringskassans personuppgiftsbehandlingar bedöms i sina verksamheter ske utifrån grunden att det är fråga om en uppgift av allmänt intresse eller myndighetsutövning (artikel 6.1 e).

Försäkringskassan ansvarar för att administrera socialförsäringen och andra förmåner enligt lag eller förordning. Myndighetens verksamhet omfattar bl.a. beslut och utbetalning av ekonomiska förmåner och ersättningar till enskilda personer. Bestämmelserna i 114 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, ska tillämpas vid behandling av personuppgifter i verksamhet som gäller förmåner enligt socialförsäkringsbalken samt andra förmåner och ersättningar som enligt lag eller förordning eller särskilt beslut av regeringen handläggs av Försäkringskassan (114 kap. 2 § SFB). Kapitlet kompletterar EU:s dataskyddsförordning medan dataskyddslagen är subsidiär i förhållande till 114 kap. SFB (114 kap. 3 § SFB). Försäkringskassan är personuppgiftsansvarig för behandling av personuppgifter i sin verksamhet (114 kap. 7 § SFB). Personuppgifter får behandlas om det är nödvändigt för ett antal ändamål. Det handlar bl.a. om att tillgodose behovet av underlag för att bedöma eller fastställa rättigheter eller skyldigheter, handlägga ärenden, planera, följa upp och utvärdera verksamheten samt ta fram statistik. Personuppgifter får också lämnas ut för olika sekundära ändamål (114 kap. 8 och 9 §§ SFB). Finalitetsprincipen sätter den yttersta ramen för de tillåtna ändamålen (114 kap. 10 § SFB).

I fråga om jobbpremien kommer den behandling av personuppgifter som blir aktuell för Skatteverket att avse utlämnande av uppgifter om den som sökt en premie. För att Skatteverket rutinmässigt ska kunna lämna ut uppgifter per betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration för beräkning eller kontroll av den föreslagna jobbpremien föreslås i avsnitt 3.3 att det införs en kompletterande sekretessbrytande bestämmelse så att Försäkringskassan efter begäran kan få del av uppgifter per betalningsmottagare för beräkning och kontroll av jobbpremie. Utlämnandet regleras således som en uppgiftsskyldighet för Skatteverket. Därmed kommer den rättsliga grunden för Skatteverkets personuppgiftsbehandling vara artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning, dvs. behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den

personuppgiftsansvarige. I avsnitt 3.3 lämnas en redogörelse för regleringen av Skatteverkets behandling av personuppgifter i beskattningsverksamheten i de delar som är relevanta i förhållande till förslaget om införande av en jobbpremie.

För socialnämnderna kommer den behandling av personuppgifter som blir aktuell för hanteringen av jobbpremien att bestå i att lämna ut uppgifter om den som sökt en premie har fått försörjningsstöd för kvalificeringstiden och att den sökande inte har fått försörjningsstöd för den månad som ansökan om jobbpremie avser. Socialnämndernas behandling av personuppgifter regleras bl.a. i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. I 12 kap. 7 § SoL regleras socialnämndernas uppgiftsskyldighet till andra myndigheter i vissa syften. Av bestämmelsen framgår att socialnämnden på begäran av en annan myndighet ska lämna uppgifter till denna om utbetalad ekonomisk hjälp, om syftet är att undvika felaktiga utbetalningar från det allmänna eller en felaktig beskattning. Därmed kommer den rättsliga grunden även för socialnämndernas behandling av uppgifterna att vara artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning, dvs. behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige.

Samlad nödvändighets- och proportionalitetsanalys

Försäkringskassans behandling av personuppgifter i sin verksamhet som avser jobbpremier bedöms vara nödvändig i förhållande till den rättsliga grunden, uppgift av allmänt intresse eller myndighetsutövning (artikel 6.1 e). Att behandlingen ska vara nödvändig innebär inte att det ska vara omöjligt att uppnå syftet med behandlingen utan att personuppgifter behandlas. För att myndigheten över huvud taget ska kunna pröva den enskildes ansökan om jobbpremie och även göra kontroller för att säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och motverka bidragsbrott är det nödvändigt att personuppgifter behandlas (jfr prop. 2023/24:29 s. 39). Den rättsliga grunden ska också uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionerlig mot det legitima mål som eftersträvas (artikel 6.3 andra stycket sista meningen). Uppgifter av

allmänt intresse som har fastställts i enlighet med svensk rätt uppfyller genomgående dessa krav (prop. 2017/18:105 s. 50).

Av artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning framgår att grunden för behandlingen av personuppgifter ska vara fastställd i unionsrätten eller i nationell rätt.

Den behandling av personuppgifter som kommer att ske i hanteringen av ärenden om jobbpremier bedöms, som nämnts ovan, vara nödvändig för att Försäkringskassan ska kunna pröva ansökningar om jobbpremie som en person själv lämnat in till myndigheten.

I fråga om uppgiftsskyldigheter för Skatteverket och socialnämnder är dessa personuppgiftsbehandlingar nödvändiga och proportionerliga beaktat att det är fråga om uppgifter som är grundläggande för att Försäkringskassan ska kunna fullgöra sin uppgift att pröva, besluta och betala ut jobbpremier samt hantera ärenden om återbetalningsskyldighet och återkrav för det fall beslut om jobbpremie betalats ut felaktigt. Även om möjligheten att behandla personuppgifterna har stöd i lag ska personuppgifter emellertid endast begäras ut av Försäkringskassan när det är nödvändigt för att Försäkringskassan ska kunna utföra arbetet med det givna ändamålet att hantera olika ärenden om jobbpremier. Försäkringskassan behöver således utifrån bl.a. de grundläggande principerna i artikel 5 i EU:s dataskyddsförordning noga överväga om personuppgifter är nödvändiga för att utföra arbetet.

Behandlingen av personuppgifter innebär givetvis en viss inskränkning i den personliga integriteten. Personen avgör dock själv om han eller hon önskar lämna personuppgifter eller att uppgifter hämtas in av Försäkringskassan från Skatteverket eller socialnämnden för att pröva och kontrollera riktigheten av uppgifter i ansökan. Något alternativt sätt för att behandla de personuppgifter som behövs för prövningen av ansökan, dvs. som innebär en mindre ingripande åtgärd, bedöms inte finnas. Intrånget i den personliga integriteten för personen bedöms därför vara nödvändig. Vikten av att säkerställa en korrekt prövning av personens ansökan om jobbpremie eller hantera återbetalningsskyldighet och återkrav bedöms väga tyngre än de inskränkningar i den personliga integriteten som uppkommer vid personuppgiftsbehandlingar hos de nämnda myndigheterna.

Den nu aktuella befintliga dataskyddsrättsliga regleringen för Försäkringskassan, Skatteverket och socialnämnderna har redogjorts för ovan. Den personuppgiftsbehandling som förslagen om jobbpremie ger upphov till bedöms vara förenlig med EU:s dataskyddsförordning och tillämplig nationell dataskyddsreglering. Bortsett från den ändring som föreslås i förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet är den befintliga regleringen på personuppgiftsområdet tillräcklig för den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske med anledning av förslagen. I övrigt behöver det således inte införas någon ytterligare reglering om denna behandling.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Ändringen i inkomstskattelagen ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Ikraftträdandedatum för förordningen om statlig jobbprenie och ändring i förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet kommer att anges när förordningarna beslutas.

Förordningen om statlig jobbprenie ska upphöra två år efter att den träder i kraft. Den upphävda förordningen ska gälla för jobbprenier som avser tid före upphävandet. Den upphävda förordningen ska även gälla för ansökningar om jobbprenier som görs efter upphävandet och som avser tid före upphävandet.

Skälen för förslagen: Det är angeläget att jobbprenier kan börja betalas ut så snart som möjligt. Försäkringskassan behöver dock en viss förberedelsestid för att kunna pröva, besluta och betala ut jobbprenier. Verksamheten med jobbprenien ska vara tidsbegränsad och kvalificeringstiden ska infalla innan information om jobbpreniens utformning finns tillgänglig (avsnitt 3.1). Mot denna bakgrund lämnas i denna promemoria inget förslag om ikraftträdande för förordningen om statlig jobbprenie. Detsamma ska gälla för förordning om ändring i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Som framgår av avsnitt 3.1 ska jobbprenien vara tidsbegränsad. Det finns därför behov av en upphörandebestämmelse av vilken det framgår att förordningen ska upphöra två år efter att den har trätt i kraft. Den upphävda förordningen bör även gälla för jobbprenier som avser tid före upphävandet. Detta för att den upphävda förordningen bör gälla för återbetalningsskyldighet och återkrav av

en jobbpremie som har beviljats. I avsnitt 3.2 föreslås att en ansökan om jobbpremie kan göras senast tre kalendermånader efter den månad som en jobbpremie avser. Detta innebär att Försäkringskassan kan behöva pröva, besluta och betala ut en jobbpremie som t.ex. avser den sista månaden under förordningens sista år. Den upphävda förordningen bör därför även gälla för ansökningar om jobbpremier som görs efter upphävandet och som avser tid före upphävandet. Det föreslås därför övergångsbestämmelser med sådan innebörd.

Ändringen i inkomstskattelagen (1999:1229) bör träda i kraft så snart som möjligt. Detta bedöms vara den 1 januari 2026.

6 Konsekvenser

6.1 Ekonomiska konsekvenser

Kostnader för att införa jobbpremien

I betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15) finns beräkningar av kostnaden för en fiktiv jobbpremie. Skattningarna i denna promemoria utgår från dessa beräkningar.

Beräkningarna är gjorda i Statistiska centralbyråns analysflödesdatabas och baseras på historiska månadsdata med sista dataperiod avseende maj 2024. I genomsnitt uppskattas 5 300 personer per månad vara berättigade till jobbpremie under det första året och 8 600 personer per månad det andra året. Under en tvåårsperiod uppskattas i genomsnitt cirka 6 900 personer per månad vara berättigade till jobbpremie.

Personer som har rätt till jobbpremie kan beviljas sådan premie för flera perioder under en tvåårsperiod. Totalt uppskattas att cirka 13 200 personer någon gång under en tvåårsperiod kommer att vara berättigade till en jobbpremie. Det genomsnittliga beloppet för jobbpremien beräknas under en tvåårsperiod till cirka 2 900 kronor per månad och person, baserat på 2024 års lönenivåer. Omräknat till 2026 och 2027 års pris- och lönenivå motsvarar det en jobbpremie på cirka 3 100 kronor respektive 3 200 kronor.

Den beräknade kostnaden under det första året, baserat på ovan nämnda uppgifter om antal och belopp, uppgår till cirka 197 miljoner kronor. För hela tvåårsperioden beräknas kostnaden uppgå till 527 miljoner kronor. Den offentligfinansiella kostnaden 2026 beräknas genom att multiplicera det genomsnittliga antalet med jobbpremier per månad, genomsnittlig jobbpremie i 2026 års pris- och lönenivå och antalet månader. För första året med jobbpremie innebär det $5\,250 \times 3\,134 \times 12$, motsvarande beräkning

för år två blir $8\,552 \times 3\,214 \times 12$. I den beräknade kostnaden antas att alla som är berättigade till jobbpremien nyttjar den. Beräkningarna är således förenade med viss osäkerhet då det kan antas att alla som är berättigade till jobbpremie inte kommer att ansöka. Det innebär att kostnaden för staten kan antas vara lägre än den beräknade.

I promemorian föreslås att Försäkringskassan ska pröva, besluta och betala ut jobbpremien (avsnitt 3.2). Kostnaderna för införande och handläggning av jobbpremien, inklusive andra löpande kostnader bedöms uppgå till sammanlagt 128 miljoner kr för hela perioden, se vidare nedan om Försäkringskassan.

I promemorian anges vidare att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att ta fram ett informationsmaterial om jobbpremien som kommunerna kan använda, samt att en lämplig myndighet bör ges i uppdrag att utvärdera effekterna av jobbpremien (avsnitt 3.8). Kostnaden för dessa uppdrag beräknas uppgå till sammanlagt drygt 2 miljoner kronor.

Sammantaget beräknas jobbpremien för hela perioden öka statens kostnader med totalt 657 miljoner kronor.

Kostnader för Försäkringskassan

Försäkringskassan föreslås vara den myndighet som prövar, beslutar och betalar ut jobbpremien. Det är en ny uppgift för myndigheten och innebär kostnader för såväl själva införandet som den löpande handläggningen. Försäkringskassan kommer bl.a. att behöva utveckla sina handläggningssystem och utbetalningssystem. Givet att det är en tillfällig premie kommer den it-utveckling som krävs inte att lånefinansieras. Därtill kommer kostnader för att anställa och utbilda handläggare. Vissa av dessa kostnader uppkommer innan jobbpremien träder i kraft. Sammantaget bedöms införande-kostnaderna uppgå till 26 miljoner kronor.

Utifrån att jobbpremien föreslås finnas under en begränsad tid bedöms det inte vara möjligt eller effektivt för Försäkringskassan att bygga upp ett avancerat handläggningssystem. Handläggningen antas därför i huvudsak behöva ske manuellt.

För att pröva rätten till en jobbpremie behöver Försäkringskassan information om den enskilde har haft

försörjningsstöd under kvalificeringstiden. Försäkringskassan har i dag inte information om vem som har försörjningsstöd och för vilken tid utan det är information som myndigheten kommer att behöva hämta in från den sökande eller genom att fråga socialnämnden. Då den sökande kan ha flyttat mellan olika kommuner eller stadsdelar, både under kvalificeringstiden och under den period då jobbpremien betalas ut, kan Försäkringskassan komma att behöva ha kontakt med flera kommuner för att kunna handlägga en ansökan.

Myndigheten behöver säkerställa att den sökande har fått en utbetalning av lön för anställning den månad som jobbpremien avser, samt bruttolönens storlek. Uppgifter om bruttolönen kommer Försäkringskassan att kunna hämta in från arbetsgivardeklarationen som arbetsgivare deklarerar månadsvis till Skatteverket. Då Försäkringskassan redan i dag har tillgång till uppgiften om bruttolön tillkommer inga utvecklingskostnader med anledning av uppgiftsinhämtningen.

Myndigheten behöver vidare säkerställa att den enskilde inte har fått försörjningsstöd för samma månad som lönen utbetalats, dvs för den månad som jobbpremien avser. I promemorian föreslås därför att den enskilde i ansökan om jobbpremie ska lämna uppgift om att han eller hon inte fått försörjningsstöd under aktuell period och Försäkringskassan behöver i sin prövning kontrollera uppgiften hos socialnämnden (avsnitt 3.3).

Förutom kostnader för att handlägga inkomna ansökningar tillkommer andra löpande kostnader i form av exempelvis omprövning, återkrav, löpande uppföljning och styrning.

För att jobbpremien ska kunna utvärderas föreslås i promemorian att Försäkringskassan ska föra statistik som kan användas i utvärderingen (avsnitt 3.8). Även om Försäkringskassan har stor vana av att föra och redovisa statistik är jobbpremien en ny ersättning som myndigheten ska hantera. Kostnader tillkommer därför även för att föra och redovisa statistik.

Försäkringskassans löpande kostnader för att handlägga och betala ut jobbpremien uppskattas till 50 miljoner kronor första året och 48 miljoner kronor andra året. Eftersom rätten att ansöka om jobbpremien kvarstår tre månader efter att förordningen har upphört bedöms det att kostnaderna för Försäkringskassan under den tiden uppgår till cirka 4 miljoner kronor.

Sammantaget bedöms Försäkringskassans kostnader för införande, inkluderat it-utveckling, och hantering av jobbpremien uppgå till 128 miljoner kronor under hela perioden.

Konsekvenser för övriga myndigheter

Jobbpremien kommer att medföra begränsade kostnader för Skatteverket. Även om Försäkringskassan redan i dag har tillgång till uppgifter hos Skatteverket behöver det göras en viss utveckling av it-systemen.

Ett uppdrag bör ges till Socialstyrelsen att ta fram ett informationsmaterial som kommunerna kan använda för att informera dem som kvalificerar sig för jobbpremien. För att socialnämnderna ska kunna informera om jobbpremien behöver informationsmaterialet ha tagits fram innan jobbpremien börjar gälla. Det uppkommer viss ökad kostnad för Socialstyrelsen.

De effekter som införandet av en jobbpremie kommer kunna leda till behöver utvärderas av en lämplig myndighet. Vissa medel behöver då anslås för detta.

Kostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna

Försäkringskassans beslut i ärenden om en jobbpremie kan överklagas av den som ansökt om premien (avsnitt 3.5), vilket medför att de allmänna förvaltningsdomstolarna får utökade uppgifter.

Uppskattningsvis kommer Försäkringskassan att fatta 6 900 beslut om jobbpremie per månad, dvs. totalt 82 800 beslut per år. Det är svårt att uppskatta hur många av dessa som kommer att överklagas till de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Jobbpremien kommer dock gälla under en begränsad tid och för en begränsad målgrupp. Därtill är regleringen av ersättningen relativt enkel i sin utformning och har enkla bedömningsgrunder. Sammantaget bedöms därför förslaget endast ge upphov till marginella kostnadsökningar för de allmänna förvaltningsdomstolarna och dessa kostnader bedöms rymmas inom befintliga ramar.

Kostnader för kommunerna

Till skillnad från förslaget i betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15) ska ansökan om jobbpremien inte hanteras av kommunerna utan av Försäkringskassan. Kommunerna har dock information som Försäkringskassan behöver för att kunna pröva en ansökan om jobbpremie. Försäkringskassan kommer därför att behöva vända sig till kommunerna för att få information som är nödvändig för att myndigheten ska kunna besluta om jobbpremien. Kommunerna kommer att på Försäkringskassans begäran behöva bistå med uppgifter som krävs för att kontrollera uppgifterna i ansökan. Det är ingen ny skyldighet för kommunerna att svara på Försäkringskassans begäran utan det följer redan av befintlig uppgiftsskyldighet enligt 12 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453). Att lämna ut uppgifter på begäran av en statlig myndighet innebär således inte någon ny uppgift eller höjd ambitionsnivå för kommunerna.

Som framgår av avsnitt 3.8 görs bedömningen att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram informationsmaterial som kommunerna kan använda sig av för att informera enskilda om jobbpremien. Kommunerna är inte skyldiga att lämna sådan information till enskilda, men eftersom det ingår i socialtjänstens uppdrag att motivera och hjälpa människor att komma i egen försörjning kan ett sådant informationsmaterial underlätta kommunernas arbete. Sammantaget bedöms förslaget endast ge upphov till marginella kostnadsökningar för kommunerna. Samtidigt bedöms förslaget medföra lägre kommunala utgifter för ekonomiskt bistånd.

Ekonomiska konsekvenser för enskilda

Jobbpremien kommer att bidra till ökad disponibel inkomst för ett begränsat antal personer som tidigare fått försörjningsstöd. Majoriteten av dessa personer kan antas befinna sig i den nedre delen av inkomstfördelningen när de arbetar, vilket potentiellt skulle kunna minska inkomstspridningen något.

Jobbpremien innebär ett ekonomiskt tillskott till den enskildes disponibla inkomst. Till exempel kommer en person med en bruttolön på 25 000 kronor per månad att få en nettolön

motsvarande 20 068 kronor om personen är kvalificerad för jobbpremien (beräkningen utgår från antagandet om en skattesats enligt tabell 34 och att personen inte är medlem i ett trossamfund). Det innebär en höjning av personens disponibla inkomst med ca 19 procent (3 750/20 068). För hushåll som arbetar, men har behov av kompletterande försörjningsstöd, kan jobbpremien vara en möjlighet att helt lämna försörjningsstödet.

6.2 Konsekvenser för sysselsättning och biståndsmottagande

Jobbpremien ökar det ekonomiska utbytet för de biståndsmottagare som lämnar försörjningsstöd för arbete. Ökade ekonomiska drivkrafter kan antas leda till ökad sysselsättning och minskat biståndsmottagande. Detta förutsätter dock att biståndsmottagarna initialt har bristande ekonomiska drivkrafter samt möjlighet att få och behålla ett arbete.

Utvärderingar av den danska jobbpremien 2017–2019 visar inte några signifikanta effekter för de som kvalificerat sig via ekonomiskt bistånd. Den jobbpremie som föreslås i denna promemoria är dock något mer generös än den danska motsvarigheten. Det kan därför antas att sysselsättningseffekterna kommer att vara mer positiva jämfört med de danska erfarenheterna. Att kvalificeringstiden är kortare och att fler former av anställningar berättigar till jobbpremien kan även leda till större möjligheter för målgruppen att bli berättigade till jobbpremien jämfört med den danska modellen. Jämförelser mellan den i förevarande promemoria föreslagna jobbpremien och den danska jobbpremien är dock beroende av möjligheterna för biståndsmottagare att få ett arbete. Om möjligheterna är större kan effekterna också antas bli större, såsom vid en högkonjunktur.

Den föreslagna jobbpremien begränsas i sin konstruktion genom en kvalificeringsperiod och att den är begränsad i tid. Personer som uppbär bistånd sammanhållande under jobbpremiens kvalificeringsperiod kommer även att omfattas av jobbstimulansen regler och kan således ställas inför ett val mellan att nyttja den ena eller den andra. Jobbstimulansen kan således påverka jobbpremiens effekter. Bedömningen är dock att eftersom jobbpremien är

begränsad i tid kommer en eventuell påverkan av jobbstimulansen vara mycket liten.

Sammantaget görs bedömningen att jobbpremien kan ha positiva effekter på sysselsättning och biståndsmottagande för personer i målgruppen. Av de utvärderingar som har genomförts av tidigare danska jobbpremier framkommer inte några negativa effekter.

6.3 Konsekvenser för jämställdheten

Jobbpremien bidrar till ökad disponibel inkomst för de kvinnor och män som får premien. Enligt beräkningar gjorda i betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15) är det något fler kvinnor som har försörjningsstöd vilket betyder att något fler kvinnor än män även kommer att vara kvalificerade för jobbpremien. Det är dock generellt sett färre kvinnor än män som har inkomst från anställning och därmed bedöms det vara mindre sannolikt för kvinnor även i den avgränsade målgruppen att få en inkomst från anställning. Vidare är den genomsnittliga lönen lägre för kvinnor än för män, vilket innebär att jobbpremien sannolikt i genomsnitt kommer att vara lägre för kvinnor än för män. Sammantaget kan jobbpremien inte antas ha någon nämnvärd effekt på den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män.

6.4 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Förslaget om jobbpremie medför inte några nya uppgifter eller utökade skyldigheter för kommunerna. Förslaget bedöms därför inte påverka den kommunala självstyrelsen.

6.5 Konsekvenser för brottsligheten

Handläggning och utbetalning av jobbpremien är, precis som andra förmåner och bidrag till enskilda, förknippade med risker för felaktiga utbetalningar och bidragsbrott. I syfte att motverka detta ska Försäkringskassan kontrollera den sökandes inkomst av anställning och även kontrollera att den sökande inte samtidigt får

försörjningsstöd. Risken för att den sökande kan få både jobbprenie och försörjningsstöd för samma månad bedöms därmed minska. Även om inkomstuppgifterna i allmänhet håller god kvalitet finns det dock en risk för felaktigheter i dessa uppgifter, eftersom de inte är kontrollerade eller beslutade av Skatteverket, se Försäkringskassans behov av att kontrollera den sökandes inkomstuppgifter i avsnitt 3.3.

Förslaget bedöms inte ha några konsekvenser för annan brottslighet.

6.6 Konsekvenser för den personliga integriteten

Promemorians förslag kommer att leda till ett visst utökat informationsutbyte mellan myndigheter, framför allt mellan Försäkringskassan och Skatteverket, och mellan Försäkringskassan och kommunernas socialnämnder, se integritetsskyddsanalysen i avsnitt 4.

6.7 Konsekvenser för barn

En grov uppskattning är att cirka 6 500 barn har en förälder som någon gång under tvåårsperioden är berättigad till jobbprenien. Uppskattningen baseras på att det år 2023 var 3 343 barn som levde i hushåll med långvarigt bistånd samt att det samma år var totalt 75 720 vuxna i åldern 20–60 år som mottog bistånd långvarigt.

Det är ur många aspekter positivt för barn att de vuxna i familjen är självförsörjande. Barn får uppleva att föräldrar går till jobbet och får samtidigt på sikt potentiellt ta del av en högre ekonomisk standard. Lönearbete förväntas medföra en mer stabil ekonomisk situation för familjen. Införandet av en jobbprenie, i den mån den bidrar till att fler föräldrar lämnar det ekonomiska biståndet och blir självförsörjande, bedöms medföra positiva konsekvenser för barn, bland annat vad gäller barnets rätt enligt FN:s konvention för barnets rättigheter till en levnadsstandard som är skälig för att trygga barnets utveckling.

6.8 Övriga konsekvenser

Förslagen i denna promemoria bedöms ha något positiva effekter på målgruppens arbetskraftsutbud och bidrar därmed positivt till kompetensförsörjningen för företagen. Förslagen bedöms i övrigt inte ha några konsekvenser för företag.

Förslaget om en jobbpremie bedöms i viss mån och på kort sikt bidra till det integrationspolitiska målet att andelen utrikes födda kvinnor och män som arbetar och försörjer sig själva ska öka. På en aggregerad nivå och på längre sikt bedöms dock effekterna vara marginella.

Förslagen bedöms vara förenliga med Sveriges internationella åtaganden.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

11 kap.

Jobbpremie

36 a § En statlig ersättning till den som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2025:000) och som därefter får inkomst av anställning samt inte får försörjningsstöd (jobbpremie) är skattefri.

Av paragrafen, som är ny, följer att jobbpremien är skattefri. De närmare bestämmelserna om vad som gäller för att få en jobbpremie kommer att framgå av den nya förordningen om statlig jobbpremie. Överväganden finns i avsnitt 3.7.

7.2 Förslaget till förordning om statlig jobbpremie

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om statlig ersättning till den som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2025:000) och som därefter får inkomst av anställning samt inte får försörjningsstöd (jobbpremie).

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Paragrafen innehåller inledande bestämmelser om förordningen. Övervägandena finns i avsnitt 3.1.

Första stycket innehåller en upplysning om innehållet i förordningen.

Andra stycket innehåller en upplysning om med vilket stöd regeringen har meddelat förordningen.

2 § Försäkringskassan handlägger ärenden om jobbpremie enligt denna förordning.

Av paragrafen framgår att Försäkringskassan är den myndighet som handlägger ärenden om jobbpremie. Det innebär att det är Försäkringskassan som prövar, beslutar och betalar ut jobbpremien. Överväganden finns i avsnitt 3.2.

Förutsättningar för att ha rätt till jobbpremie

3 § Rätt till jobbpremie har den som

1. har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2025:000) för sex månader i följd från och med [månad/år] till och med [månad/år],

2. har utbetald inkomst av anställning samma månad som ansökan om jobbpremie avser, och

3. inte får försörjningsstöd för samma månad som ansökan om jobbpremie avser.

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att en person ska ha rätt till jobbpremie. För att en person ska ha rätt till jobbpremie ska han eller hon uppfylla samtliga förutsättningar. Överväganden finns i avsnitt 3.1.

Av *första punkten* framgår att en person för att ha rätt till jobbpremie ska ha fått försörjningsstöd för 6 månader i följd under en i förordningen viss angiven period (den s.k. kvalificeringstiden), som kommer att anges när förordningen beslutas. Under kvalificeringstiden får personen inte ha haft något uppehåll i sitt försörjningsstöd. Av 4 kap. 1 och 3 §§ socialtjänstlagen (2001:453) framgår vad som är försörjningsstöd.

Av *andra punkten* framgår att en person för att ha rätt till jobbpremie ska ha inkomst av anställning samma månad som en ansökan om jobbpremie avser. Det kan vara fråga om en eller flera anställningar. Det saknar betydelse när personen har blivit anställd, eller om inkomsten avser arbete för tid före den månad som ansökan gäller. Det kan vara fråga om olika anställningsformer, tillsvidareanställningar eller olika tidsbegränsade anställningar.

Inkomster som träder i stället för, eller grundas på, anställningsinkomster, såsom sjukpenning, sjukersättning, föräldrapenning, pension eller livränta grundar inte rätt till jobbprenie. Inte heller inkomst av näringsverksamhet eller ersättningar i form av skadestånd utgör sådan inkomst som grundar rätt till jobbprenie.

Av *tredje punkten* framgår att för att en person ska ha rätt till jobbprenie får han eller hon inte ha fått försörjningsstöd för samma månad som ansökan om jobbprenie avser. Försörjningsstöd söks och utbetalas vanligen månaden före den månad som ansökan om försörjningsstöd gäller. Avgörande vid prövningen av rätten till jobbprenie är därför för vilken månad försörjningsstöd lämnats och inte tidpunkten för utbetalningen. Om den som ansöker om jobbprenie ingår i ett hushåll som får försörjningsstöd för samma månad som ansökan om jobbprenie avser, har den sökande inte rätt till jobbprenie. Försäkringskassan behöver inhämta uppgift hos socialnämnden för att kontrollera att den sökande inte får försörjningsstöd för samma månad som ansökan om jobbprenien avser.

Ansökan

4 § En ansökan om jobbprenie ska lämnas till Försäkringskassan för varje kalendermånad, senast tre kalendermånader efter den månad som ansökan om premien avser.

Den sökande ska i sin ansökan lämna uppgift om han eller hon

1. har fått försörjningsstöd under sådan tid som anges i 3 § 1, och
2. inte får försörjningsstöd för den månad som ansökan om jobbprenie

avser.

Den sökande ska på begäran av Försäkringskassan lämna de ytterligare uppgifter och handlingar som myndigheten behöver för prövningen av ansökan.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en ansökan om jobbprenie senast ska lämnas och vad ansökan ska innehålla. Överväganden finns i avsnitt 3.2.

I *första stycket* anges att en ansökan ska lämnas till Försäkringskassan för varje kalendermånad, senast tre kalendermånader efter den månad som ansökan om jobbprenien

avser. Om ansökan kommer in vid en senare tidpunkt är den för sent inkommen och ska inte prövas i sak.

Av *andra stycket första punkten* framgår att den sökande ska lämna uppgift om han eller hon har fått försörjningsstöd under den kvalificeringstid som anges i 3 § 1.

Av *andra stycket andra punkten* framgår att den sökande ska lämna uppgift om han eller hon inte får försörjningsstöd för den månad som ansökan om jobbprenie avser.

Försäkringskassan kan kontrollera den sökandes uppgifter genom att begära ut uppgift om det från socialnämnden. Enligt 12 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453) ska en socialnämnd på begäran lämna uppgifter om utbetalat ekonomiskt bistånd till en annan myndighet, om syftet är att undvika felaktiga utbetalningar från det allmänna eller en felaktig beskattning. Eftersom det är fråga om en uppgiftsskyldighet som följer av författning bryts den sekretess som gäller hos socialnämnden med stöd av 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Av *tredje stycket* framgår att den sökande på begäran av Försäkringskassan ska lämna de uppgifter och handlingar som myndigheten behöver för att kunna pröva ansökan.

Jobbpreniens storlek och omfattning

5 § En jobbprenie ska fastställas till 15 procent av den sökandes bruttolön i enhetlighet med arbetsgivaren redovisat till Skatteverket för den månad som ansökan om jobbprenie avser. Premien får dock som högst uppgå till 3 750 kronor per månad. Jobbprenier får lämnas till den sökande för högst 18 månader.

Paragrafen anger hur storleken på jobbprenien ska beräknas. Överväganden finns i avsnitt 3.1.

Enligt *första meningen* ska jobbprenien fastställas till 15 procent av den sökandes bruttolön. Det högsta belopp som jobbprenien får utgå med är dock 3 750 kronor per månad, vilket innebär att inkomster över 25 000 kronor inte påverkar jobbpreniens storlek.

Uppgifter om den sökandes bruttolön gällande inkomster från Sverige kan lämnas ut till Försäkringskassan från Skatteverkets beskattningsdatabas. Uppgifter angående sådana inkomster behöver således den sökande inte själv lämna in till Försäkringskassan.

I *andra meningen* anges att jobbpremier maximalt får lämnas till den sökande för högst 18 månader.

Beslut och utbetalning

6 § Försäkringskassan beslutar och betalar ut jobbpremien till den sökande. Ett beslut om jobbpremie ska avse en kalendermånad.

Paragrafen reglerar vilken myndighet som beslutar och betalar ut jobbpremien samt att ett beslut om jobbpremie ska avse en kalendermånad. Överväganden finns i avsnitt 3.2.

Anmälningsskyldighet

7 § Den sökande, eller den som redan har fått en jobbpremie, ska snarast möjligt anmäla ändrade förhållanden som kan påverka rätten till eller storleken på premien.

Paragrafen reglerar den anmälningsskyldighet som den sökande, eller den som redan har fått en jobbpremie, har. Överväganden finns i avsnitt 3.4.

Den som ansökt om en jobbpremie, eller den som redan har fått en jobbpremie, ska snarast möjligt anmäla ändrade förhållanden som kan påverka rätten till jobbpremien till Försäkringskassan. Ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken på jobbpremie kan t.ex. vara att personen åter ansöker om försörjningsstöd.

Återbetalning och återkrav

8 § Den som har fått jobbpremie är skyldig att betala tillbaka premien om

1. han eller hon genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har orsakat att en jobbpremie har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp, eller

2. jobbpremien har av något annat skäl har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp och den som har fått premien borde ha insett detta.

Paragrafen innehåller bestämmelser om återbetalningsskyldighet för den som har fått jobbprenie. Överväganden finns i avsnitt 3.4.

Av *första punkten* framgår att den som har fått jobbprenie är återbetalningsskyldig om han eller hon genom att ha lämnat oriktiga uppgifter eller på annat sätt har orsakat att jobbprenie har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp. Det kan t.ex. vara fråga om oriktiga uppgifter i ansökan.

Av *andra punkten* framgår att den som har fått jobbprenie är återbetalningsskyldig om jobbprenien av något annat skäl har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp och han eller hon borde ha insett detta. Ett sådant annat skäl kan t.ex. vara att socialnämnden eller Skatteverket lämnat felaktiga uppgifter.

9 § Försäkringskassan ska besluta att kräva tillbaka den felaktigt utbetalda jobbprenien, om den som har fått jobbprenien är återbetalningsskyldig enligt 8 §. Om det finns särskilda skäl för det, får Försäkringskassan besluta att helt eller delvis avstå från krav på återbetalning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om Försäkringskassans möjlighet att återkräva en jobbprenie. Överväganden finns i avsnitt 3.4.

Enligt *första meningen* ska Försäkringskassan besluta att kräva tillbaka den felaktigt utbetalda jobbprenien, om den som har fått prenen är återbetalningsskyldig enligt 8 §. Enligt *andra meningen* får Försäkringskassan, om det finns särskilda skäl för det, besluta att helt eller delvis avstå från krav på återbetalning. Sådana särskilda skäl kan t.ex. vara om felaktigheten beror på förhållanden som den enskilde inte kunnat påverka.

Överklagande

10 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol.

Paragrafen innehåller upplysning om att det finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol i förvaltningslagen. Överväganden finns i avsnitt 3.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna förordning träder i kraft den [dag/månad/år].
2. Förordningen upphör att gälla [två år efter dess ikraftträdande].
3. Den upphävda förordningen gäller dock för jobbpremier som avser tid före upphävandet.
4. Den upphävda förordningen gäller även för ansökningar om jobbpremier som görs efter upphävandet och som avser tid före upphävandet.

Överväganden finns i avsnitt 5.

I *första punkten* kommer förordningens ikraftträdandedatum att anges när förordningen beslutas.

I *andra punkten* anges att förordningen upphör att gälla två år efter dess ikraftträdande. Detta för att verksamheten med jobbpremien ska vara tidsbegränsad.

Av *tredje punkten* framgår att den upphävda förordningen gäller för jobbpremier som avser tid före upphävandet. Det innebär att förordningen fortsatt kommer att gälla för jobbpremier som har beslutats före upphörandet, t.ex. kommer förordningens bestämmelser om återbetalningsskyldighet och återkrav fortsätta att gälla även efter det att förordningen har upphört.

Fjärde punkten innebär att den upphävda förordningen gäller även för ansökningar om jobbpremier som görs efter upphävandet och som avser tid före upphävandet. Av 4 § första stycket följer att en ansökan om jobbpremie kan göras senast tre kalendermånader efter den månad som premien avser. Detta innebär att Försäkringskassan kan behöva pröva, besluta och betala ut jobbpremier efter det att förordningen upphör.

7.3 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

7 § Till Försäkringskassan ska uppgifter lämnas ut från beskattningsdatabasen i den utsträckning det behövs för

1. beräkning eller kontroll av sjukpenninggrundande inkomst,
2. fördelning av ålderspensionsavgifter,
3. fastställande av underhållsstöd och betalningsskyldighet för sådant stöd enligt socialförsäkringsbalken,

4. beräkning och kontroll av bostadsbidrag enligt socialförsäkringsbalken,

5. beräkning av betalningsskyldighet enligt 8 § andra stycket lagen (2004:1237) om särskild sjukförsäkringsavgift,

6. beräkning och kontroll av bostadstillägg enligt socialförsäkringsbalken.

De uppgifter som ska lämnas till Försäkringskassan med stöd av första stycket är uppgifter

1. enligt 19 kap. 11, 13 och 14 §§ socialförsäkringsbalken, med undantag av 13 § tredje stycket,

2. om inkomst som anges i 97 kap. 2, 4, 5, 11 och 13 §§ socialförsäkringsbalken, med undantag av 5 § tredje stycket och 13 § första stycket 1–3,

3. om fastighet, ägarandel, fastighetsbeteckning, adress och bostadsyta,

4. om avgiftsunderlag enligt 2 kap. 24 § socialavgiftslagen (2000:980) och om därpå belöpande arbetsgivaravgifter enligt 2 kap. socialavgiftslagen, skatt enligt 1 § lagen (1990:659) om löneavgift och avgift enligt 1 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift som beräknats för arbetsgivare under ett kalenderår,

5. om avdrag för avsättning till periodiseringsfond och expansionsfond enligt 30 och 34 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) samt om återföring av sådana avdrag,

6. om schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen,

7. om samtliga intäkts- och kostnadsposter i inkomstslagen tjänst och kapital, och

8. om överskott eller underskott i inkomstslaget näringsverksamhet.

Försäkringskassan har vid direktåtkomst till beskattningsdatabasen enligt 2 kap. 8 c § lagen (2011:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet rätt att ta del av

1. uppgifter per betalningsmottagare i en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),

2. identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren, och

3. uppgift om den redovisningsperiod som deklarationen avser.

På begäran av Försäkringskassan ska uppgifter enligt tredje stycket lämnas ut från beskattningsdatabasen i den utsträckning det behövs för beräkning och kontroll av

1. ersättning enligt förordningen (2022:807) om statlig ersättning för arbete i etableringsjobb,

2. aktivitet ersättning, arbetsskadelivränta, arbetsskadesjukpenning, assistansersättning, föräldrapenning, graviditetspenning, närstående-

penning, rehabiliteringspenning, sjukersättning, sjukpenning eller tillfällig föräldrapenning enligt socialförsäkringsbalken,

3. aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning enligt förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknads-politiska insatser, *eller*

4. *ersättning enligt förordningen (2025:000) om statlig jobbprenie.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om när uppgifter ska lämnas ut från beskattningsdatabasen till Försäkringskassan. Överväganden finns i avsnitt 3.3.

I *ffjärde stycket fjärde punkten*, som är ny, utvidgas Skatteverkets skyldighet att lämna ut uppgifter från beskattningsdatabasen till Försäkringskassan. Utvidgningen innebär att Skatteverket även ska lämna ut uppgifter från beskattningsdatabasen i den utsträckning det behövs för beräkning och kontroll av ersättning enligt förordningen (2025:000) om statlig jobbprenie.

Övrig ändring i paragrafen är redaktionell.